

**Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Merkez Bankası**

Bülten

Temmuz 1988

No. 4

ÖNSÖZ

Bültenimizin 31 Mart 1988 tarihinde sona eren üç aylık döneme ilişkin bu sayısında, KKTC Merkez Bankasının üç aylık Kâr ve Zarar Hesabı ile 31 Mart 1988 tarihli Bilânçosuna, Devlet Plânlama Örgütünc hazırlanan 1988 yılı Gayri Safi Yurtiçi Hasılası ön tahminlerine, Hazine ve Muhasebe Dairesinin 30 Haziran 1988 tarihinde sona eren altı aylık döneme ait Bütçe uygulama sonuçlarına ve bunların aynı sıra genel istatistiki değerdirmelere yer verilirken okuyucularımızın ilgi duyacağına inandığımız diğer güncel konulara da eğinilmiştir.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. Bölüm	3-21
KKTC'de Merkez Bankası ve Bankacılık Faaliyetleri	
II. Bölüm	23-47
Ekonomik Gelişmeler	24
1. Üretim, İstihdam ve Fiyatlar	24
a) Üretim artışı ve kaynakların kullanımı	30
b) İstihdam	32
c) Fiyat hareketleri ve ücretler	35
2. Mali ve Parasal Gelişmeler	35
a) Mali Gelişmeler	40
b) Parasal Gelişmeler	41
3. Ticaret, Pazarlama ve Ödemeler Dengesi	41
a) Ticaret ve Pazarlama	47
b) Ödemeler Dengesi	
III. Bölüm	51-56
Merkez Bankasının üç aylık hesapları	52
Bilanço	53
Kâr ve Zarar Hesabı	54
Hesaplar hakkında açıklamalar	
IV. Bölüm	57-63
Bankacılık İstatistikleri	
V. Bölüm	65-67
Tabloların listesi	
2	

I. Bölüm

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde Merkez Bankası ve Bankacılık Faaliyetleri

35/1987 sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasasında belirtilen çerçevede bankalar tarafından getirilen kısa vadeli senet ve vesikaları reeskonta kabul ederek veya kamu kurum ve kuruluşlarına Hazine Kefaleti karşılığında avans vermek suretiyle, piyasaya para sürme ve bankalara kaynak sağlama görevleri Bankamızca sürdürülmüştür. Yasanın 36. maddesi altında Merkez Bankası tarafından miktarı cari yıl bütçe ödenekleri toplamının %5'ini geçmemek üzere Hazineye kısa vadeli avans hesabı açılması yetkisine karşılık, 31 Aralık 1986 tarihi itibarıyla 3.500 milyon ₺ miktarında olan Hazine kısa vadeli avansı müteakip yıllarda artırılmayarak sabit kalmış ve bunun yerine Hazinesinin kısa vadeli avans ihtiyaçlarının karşılanmasında Maliye Bakanlığının 8.4.87 tarih ve 36/79-54/87 sayılı kararı ile Hazine cari hesabı bünyesine alınan Döviz İstikrar Fonu ve Fiyat İstikrar Fonu kaynaklarından yararlanılmıştır.

31 Mart 1988 tarihi itibarıyla avans ve reeskont işlemleri Tablo 1'de, avans ve reeskont işlemlerinden doğan borç bakiyelerinin 31.12.1986, 31.12.1987 ve 30.6.1988 tarihleri itibarıyla karşılaştırması ise Tablo 2'de verilmiştir.

Küçük esnaf ve sanatkâr kredilerinin sağlıklı bir biçimde genişlediği göze çarpmaktadır. Şöyleki 1986 yılı sonunda 362.6 milyon ₺ tutarında olan borç bakiyesi 1987 yılı sonunda 641.4 milyon ₺'ye ve 30 Haziran 1988'de 919.7 milyon ₺'ye ulaşmıştır. 29.2.1988 tarihli Yönetim Kurulu kararı ile küçük esnaf kredi miktarının genelde 4 milyon ₺'ye ve ek iş yeri açacak üniversite ve yüksek okul mezunları için ise 10 milyon ₺'ye kadar yükseltilmesinin bu yönde olumlu katkısı olmuştur. 30 Haziran 1988 tarihi itibarıyla gösterilen 919.7 milyon ₺ tutarındaki borç bakiyesinin 112.9 milyon ₺ miktarındaki kısmının 23 üniversite veya yüksek okul mezunu adına olduğu saptanmıştır. İmalatçı-ihracatçı kredilerinin de teşvikli kredi uygulaması kapsamına alınmasıyla 30 Haziran 1988 pozisyonu itibarıyla bu kategoride reeskonta getirilen senet tutarının 495 milyon ₺'ye ulaştığını görürüz. Geçmiş yıl karşılaştırmalarına göre diğer kategorilere giren senetlerin reeskont amaçları için pek rağbette olmadığı gözlenmektedir. Bazı kamu kurum ve kuruluşlarında ise borç taksitlerine ilişkin mükellefiyetlerin yerine getirilmediğine işaret etmek gerekir.

Tablo 1

31 Mart 1988 İtibarıyla Avans ve Reeskont İşlemleri

Milyon ₺

Kredi Türü	Borçlu	Borç Bakiyesi	Senet Adedi	Senet Toplamı
Hazine kefaletini haiz avans	K.T.Sanayi İşletmeleri Holding Ltd.	896.2	2	650.0
" "	K.M.S. Cypfruvex İşl. Ltd.	2.577.0	12	3.000.0
" "	Tarımsal Donatım Kurumu	134.8	4	220.0
" "	Toprak Ürünleri Kurumu	3.180.0	4	5.350.0
" "	Devlet Üretim Çiftlikleri	175.5	4	210.5
" "	T.C.M. Konsolide Fonu İnkişaf Sandığı	802.5	1	400.0
		<u>7.766.0</u>	<u>27</u>	<u>9.830.5</u>
Hazineye kısa vadeli Avans	Hazine Cari Hesabı	<u>3.500.0</u>	-	<u>3.500.0</u>
Küçük Esnaf ve Sanatkâr	K. Vakıflar Bankası Ltd.	<u>720.2</u>	<u>758</u>	<u>720.2</u>
Sanayi Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	8.0	1	8.0
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	99.0	10	99.0
" "	Türk Bankası	69.0	5	69.0
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	45.0	4	45.0
" "	Asbank Ltd.	8.0	1	8.0
		<u>229.0</u>	<u>21</u>	<u>229.0</u>
İhracat Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	26.7	5	26.7
" "	Türk Bankası Ltd.	71.8	10	71.9
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	17.8	3	17.8
		<u>116.3</u>	<u>18</u>	<u>116.4</u>
Ticari Senetler	K. Ticaret Bankası Ltd.	150.0	10	150.0
" "	Türk Bankası Ltd.	35.0	2	35.0
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	15.0	1	15.0
" "	Asbank ltd.	10.0	1	10.0
		<u>210.0</u>	<u>14</u>	<u>210.0</u>
Tarım Senetleri	K.T.Koop Merkez Bankası Ltd.	140.9	72	140.9
" "	TC Ziraat Bankası	133.0	48	133.0
" "	K. Vakıflar Bankası Ltd.	7.0	2	7.0
		<u>280.9</u>	<u>122</u>	<u>280.9</u>
Koop. Senetleri	K.T. Koop Merkez Bankası Ltd.	<u>400.0</u>	<u>12</u>	<u>400.7</u>
	GENEL TOPLAM	<u>13.222.4</u>	<u>972</u>	<u>15.287.7</u>

Tablo 2

Avans ve Reeskont Borç Bakiyelerinin 31 Aralık 1986,
31 Aralık 1987 ve 30 Haziran 1988 İtibarıyla Karşılaştırması

Kredi Türü	Borçlu	Milyon ₺		
		31 Aralık 1986	Borç Bakiyesi 31 Aralık 1987	30 Haziran 1988
Hazine Kefaletini	K.T.Sanayi İşletmeleri			
Haiz Avans	Holding Ltd.	643.0	896.2	896.2
" "	K.M.S. Cypfruvex İşl. Ltd.	1.012.9	1.023.6	3.000.0
" "	Tarımsal Donatım Kurumu	106.5	125.8	134.8
" "	Süt Endüstrisi Kurumu	13.7	-	-
" "	Toprak Ürünleri Kurumu	3.479.8	4.824.9	2.550.0
" "	Devlet Üretme Çiftlikleri	79.8	181.6	115.5
" "	T.C.M. Konsolide Fonu İn- kişaf Sandığı	575.4	802.5	802.5
		<u>5.911.1</u>	<u>7.854.6</u>	<u>7.499.0</u>
Hazineye Kısa Vadeli Avans	Hazine Cari Hesabı	<u>3.500.0</u>	<u>3.500.0</u>	<u>3.500.0</u>
Küçük Esnaf ve Sanaatkâr	K. Vakıflar Bankası Ltd.	<u>362.6</u>	<u>641.4</u>	<u>919.7</u>
Sanayi Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	52.1	24.1	43.0
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	129.5	93.9	73.0
" "	Türk Bankası Ltd.	77.1	34.8	59.0
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	104.1	116.8	30.0
" "	TC Ziraat Bankası	56.4	-	-
" "	K.T. Koop. Merkez Ban- kası Ltd.	17.3	-	-
" "	Asbank Ltd.	-	9.5	-
		<u>436.5</u>	<u>279.1</u>	<u>205.0</u>
İhracat Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	70.5	65.5	71.4
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	15.7	27.6	7.9
" "	Türk bankası Ltd.	41.7	72.6	49.0
" "	K.Kredi bankası Ltd.	42.5	32.4	17.8
		<u>170.4</u>	<u>198.1</u>	<u>146.1</u>
Ticari Senetler	K. Ticaret Bankası Ltd.	96.8	117.0	135.0
" "	Türk Bankası Ltd.	64.6	35.8	15.0
" "	K.Kredi Bankası Ltd.	31.4	25.9	-
" "	Asbank Ltd.	10.1	11.3	-
		<u>202.9</u>	<u>190.0</u>	<u>150.0</u>
Tarım Senetleri	K.T.Koop. Merkez Banka- sı Ltd.	91.1	159.6	168.7
" "	TC Ziraat Bankası	8.6	120.7	66.5
" "	K. Vakıflar Bankası Ltd.	-	-	10.0
		<u>102.7</u>	<u>280.3</u>	<u>245.2</u>
Özel Avanslar	K.M.S. Cypfruvex İşl. Ltd.	<u>16.8</u>	-	-

İmalatçı-İhracatçı	K. Vakıflar Bankası Ltd.	-	-	40.0
Senetleri				
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	-	-	225.0
" "	Türk Bankası Ltd.	-	-	30.0
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	-	-	100.0
" "	Türkiye İş Bankası A.Ş.	-	-	100.0
		<u>-</u>	<u>-</u>	<u>495.0</u>
	Genel Toplam	<u>10.703.0</u>	<u>12.943.5</u>	<u>13.160.0</u>

Para ve Kambiyo İşleri Yasasındaki tanıma göre "Yetkili Bankalar", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyette bulunan ve ithalat, ihracat işlemleri yapmaya, döviz almaya, döviz bulundurmaya, döviz satmaya, döviz satışına mesnet teşkil eden turistlere mahsus döviz alım bordroları ve/veya makbuz tanzim etmeye Maliye İşleri ile ilgili Bakanlıkça yetkili kılınan bankaları anlatır. KKTC Merkez Bankası dışında yetkili bankalar şunlardır:

T.C. Ziraat Bankası
Türk Bankası Ltd.
Türkiye İş Bankası A.Ş.
K.T. Kooperatif Merkez Bankası Ltd.
Kıbrıs Kredi Bankası Ltd.
Türkiye Halk Bankası A.Ş.
Kıbrıs Vakıflar Bankası Ltd.
Limasol Türk Kooperatif Bankası Ltd.
Kıbrıs Ticaret Bankası Ltd.
Kıbrıs Endüstri Bankası Ltd.
Kıbrıs Faisal İslam Bankası Ltd.
Asbank Ltd.

Sözü edilen bankalar resmi kurdan döviz pozisyonu bulundurma yetkisini haiz olup, ayrıca getirilmesi zorunlu döviz dışında kalan dövizler karşılığında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde ve yurt dışında yerleşik kişiler adına aşağıdaki döviz cinsleri üzerinden döviz tevdiat ve mevduat hesapları açabilirler:

ABD Doları
Avustralya Doları
Avusturya Şilini
Batı Alman Markı
Belçika Frangı
Danimarka Kronu
Fin Markkası
Fransız Frangı
Hollanda Florini
İsveç Kronu
İsviçre Frangı
İtalyan Lireti
Japon Yeni
Kanada Doları
Kuveyt Dinarı
Norveç Kronu
Sterlin
Suudi Arap Riyalı
Kıbrıs Lirası

Bu hesaplara uygulanacak faizlerin Bankamız tarafından belirlenmesi öngörülmektedir. Belirlenen faiz hadleri Maliye Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulunun alacağı kararların Resmi Gazetede yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer. Bankalarca özel ve tüzel kişilerin Sterlin, Amerikan Doları, Batı Alman Markı ve Kıbrıs Lirası cinsinden döviz hesaplarına uygulanacak azami faiz oranları 9 Kasım 1987 tarihinden başlayarak aşağıdaki şekilde saptanmıştır.

	<u>Sterlin</u>	<u>Amerikan Doları</u>	<u>B.Alman Markı</u>	<u>Kıbrıs Lirası</u>
Vadesiz	% 6	% 5	% 2	% 5
6 ay vadeli	% 7	% 6	% 3	% 6
1 Yıl vadeli	% 8.5	% 8	% 4	% 7

Bankaların Merkez Bankası nezdinde açacakları döviz mevduat hesaplarına, özel ve tüzel mevduat hesaplarına uygulanan azami faiz oranları artı 1/4 uygulanır.

Turistik amaçlı ve yalnız efektif olarak alınıp satılabilecek döviz cinsleri şunlardır:

Yunan Drahmisi
Portekiz Esküdosu
Irak Dinarı
İran Riyalı
İrlanda Lirası
İspanyol Pezetası
Yeni İsrail Şekli
Lübnan Lirası
Lüksemburg Frangı
Meksika Pezосу
Suriye Lirası
Ürdün Dinarı
Yugoslav Dinarı

"Yetkili Müesseseler" Para ve Kambiyo İşleri Yasasındaki tanıma göre Para ve Kambiyo Yasası kuralları uyarınca döviz alıp satmaya ve bulundurmaya yetkili kılınan müesseseleri anlatır. Bu müesseselerin Maliye işleriyle görevli Bakanlıktan çalışma izni almaları zorunludur. Çalışma izni aldıktan sonra faaliyete geçen yetkili müesseselerin isim ve kayıtlı büro adresleri aşağıda gösterilmiştir.

Birinci Döviz Alım Satım Şti. Ltd.
158/A Girne Caddesi, Lefkoşa.

Fırıncıoğulları Co. Ltd.
2-4 Asmaaltı Sokak, Lefkoşa.

Elmaslar Yatırım Şti. Ltd.
89/D Taner Küçük İş Hanı Girne Caddesi, Lefkoşa.

Merimann Currency Exchange Co. Ltd.
49/E II. Selim Caddesi, Lefkoşa.

Ertoğrul Akbel and Sons Ltd.
Osman Paşa Cad. Mustafa Hacı Ali Apt. 2, Lefkoşa.

Sun Döviz Bürosu Ltd.
Abdi İpekçi Caddesi, Lefkoşa.

Nafa Döviz Alım Satım Şti. Ltd.
Zafer Çarşısı No. 10 Atatürk Caddesi, Girne.

Orhan Kâhya Ltd.
3-4 Zafer Çarşısı, Girne.

Uluçay Exchange Co. Ltd.
13 Namık Kemal Meydanı, Mağusa.

Er-tem Yatırım Şti. Ltd.
2-G Kışla yolu, Mağusa.

Batu Exchange Co. Ltd.
52 İstiklâl Cad., Mağusa.

Haşim Hakan Exchange Office Ltd.
Eti Sokak No. 6 Necipoğlu Apt. Lefkoşa.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde uygulanacak resmi döviz ve efektif alış ve satış kurları Para ve Kambiyo İşleri Yasasının 7. maddesine dayanılarak Maliye Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası'nca günlük olarak tesbit ve Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle ilan olunur. Para ve Kambiyo İşleri Yasasının aynı maddesi altında Maliye Bakanlığı tarafından yetkilendirilen bankalar da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası'nca tesbit ve ilân olunan resmi kurlara bakılmaksızın kendi işlemlerinde uygulayacakları döviz ve efektif alış ve satış kurlarını serbestçe tesbit edebilirler. Buradaki "kendi işlemlerinde" ifadesi ihracat ve görünmeyen muamelelerden sağlanan dövizler dışında, Bankalarca diğer döviz alım satımı ve tahsisi ile ilgili işlemleri anlatır. Yetkili müesseseler de döviz alış ve satışlarında uygulayacakları kurları iş yerlerinde halkın kolaylıkla görebileceği bir şekilde teşhir etmek zorundadırlar.

Döviz rezervlerimiz bankaların resmi kurdan tuttıkları dövizlerle bankalar kurdan tuttıkları dövizlerden oluşmaktadır. KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar sınıflandırmasına göre Kasım, Aralık 1987 ve Ocak-Haziran 1988 ayları itibarıyla devletin kur hesabında tutulan dövizler Tablo 3'de gösterilmiştir. Buna göre 1987 yılı sonunda resmi kur hesabında tutulan toplam döviz 47,577.5 bin ABD doları değerinde olup bunun 9,371.8 bin ABD doları değerindeki kısmı taahhüt edilmiş durumda idi. Haziran 1988 sonu itibarıyla toplam resmi döviz ve taahhüt edilen miktar sıra ile 43,404.6 bin ABD Doları ve 4,605.1 bin ABD Doları olarak görülmektedir.

Tablo 3

KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Tasnifine göre
Kasım 1987 - Haziran 1988 ayları itibarıyla Devletin
Kur Hesabında Tutulan Dövizin ABD Doları
Karşılığı ve Mevcut Taahhütler

Bin ABD \$

Tarih	Bankalar	Toplam Döviz \$	Toplam Taahhüt \$	Serbest \$
28 Kasım 1987				
	K.K.T.C. Merkez Bankası	37.154.2	-	37.154.2
	Diğer Bankalar	13.242.2	12.378.8	863.4
	Toplam	50.396.4	12.378.8	38.017.6
2 Ocak 1988				
	K.K.T.C. Merkez Bankası	36.605.5	-	36.605.5
	Diğer Bankalar	10.972.0	9.371.8	1.600.2
	Toplam	47.577.5	9.371.8	38.205.7
30 Ocak 1988				
	K.K.T.C. Merkez Bankası	32.796.3	-	32.796.3
	Diğer Bankalar	11.925.8	8.619.4	3.306.4
	Toplam	44.722.1	8.619.4	36.102.7
27 Şubat 1988				
	K.K.T.C. Merkez Bankası	28.340.6	-	28.340.6
	Diğer Bankalar	7.599.8	8.760.9	(1.161.1)
	Toplam	35.940.4	8.760.9	27.179.5
2 Nisan 1988				
	K.K.T.C. Merkez Bankası	34.877.4	-	34.877.4
	Diğer Bankalar	6.591.1	8.466.8	(1.775.7)
	Toplam	41.568.5	8.466.8	33.101.7
30 Nisan 1988				
	K.K.T.C. Merkez Bankası	37.962.6	-	37.962.6
	Diğer Bankalar	6.188.4	8.055.3	(1.866.9)
	Toplam	44.151.0	8.055.3	36.095.7
28 Mayıs 1988				
	K.K.T.C. Merkez Bankası	41.159.3	-	41.159.3
	Diğer Bankalar	5.867.4	7.242.0	(1.374.6)
	Toplam	47.026.7	7.242.0	39.784.7
2 Temmuz 1988				
	K.K.T.C. Merkez Bankası	38.725.8	-	38.725.8
	Diğer Bankalar	4.678.8	4.605.1	73.7
	Toplam	43.404.6	4.605.1	38.799.5

Yine KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar sınıflandırmasına göre bankalar kurundan özel ve tüzel kişiler adına açılan döviz tevdiat ve döviz mevduat hesaplarındaki dövizlere ait bilgiler Tablo 4'te verilmiştir. Sözü edilen tablonun tetkikinden görüleceği üzere 1987 yılı sonunda 3357 adet döviz tevdiat ve 21067 adet döviz mevduat hesabında toplam olarak 65099.4 bin ABD Doları değerinde döviz muhafaza olunmuştur. Mayıs 1988 sonu itibarıyla ise 3230 adet döviz tevdiat ve 24441 adet döviz mevduat hesabında toplam olarak 61908.8 bin ABD Doları değerinde döviz muhafaza olduğu görülmektedir.

Tablo 4

**KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Tasnifine göre
Kasım 1987 - Mayıs 1988 Ayları İtibarıyla Bankalar Kurundan
Özel ve Tüzel Kişiler adına tutulan Döviz Tevdiat ve Mevduat
Hesaplarının ABD Doları Karşılığı ve Hesap
Türüne Göre Dökümü**

Bin ABD \$

Tarih	Bankalar	Döviz Tevdiat		Döviz Mevduat		Toplam Döviz \$
		Hesap adedi	Miktar \$	Hesap adedi	Miktar \$	
30 Kasım 1987						
	K.K.T.C. Merkez Bankası	-	-	1484	6.114.9	6.114.9
	Diğer Bankalar	3305	16.070.0	19335	39.907.4	55.977.4
	Toplam	3305	16.070.0	20819	46.022.3	62.092.3
31 Aralık 1987						
	K.K.T.C. Merkez Bankası	-	-	1535	5.228.0	5.228.0
	Diğer Bankalar	3357	15.967.0	19532	43.904.4	59.871.4
	Toplam	3357	15.967.0	21067	49.132.4	65.099.4
31 Ocak 1988						
	K.K.T.C. Merkez Bankası	-	-	1040	5.645.0	5.645.0
	Diğer Bankalar	3306	14.839.5	22772	42.297.1	57.136.6
	Toplam	3306	14.839.5	23812	47.942.1	62.781.6
29 Şubat 1988						
	K.K.T.C. Merkez Bankası	-	-	1091	6.552.3	6.552.3
	Diğer Bankalar	3335	15.632.9	24011	43.156.3	58.789.2
	Toplam	3335	15.632.9	25102	49.708.6	65.341.5
31 Mart 1988						
	K.K.T.C. Merkez Bankası	-	-	1123	5.289.0	5.289.0
	Diğer Bankalar	3082	12.770.0	22444	41.063.0	53.833.0
	Toplam	3082	12.770.0	23567	46.352.0	59.122.0
30 Nisan 1988						
	K.K.T.C. Merkez Bankası	-	-	1151	6.720.6	6.720.6
	Diğer Bankalar	3201	13.782.4	22933	42.017.7	55.800.1
	Toplam	3201	13.782.4	24084	48.738.3	62.520.7
31 Mayıs 1988						
	KKTC Merkez Bankası	-	-	1174	5.884.1	5.884.1
	Diğer Bankalar	3230	13.980.5	23267	42.037.2	56.017.7
	Toplam	3230	13.980.5	24441	47.921.3	61.901.8

Döviz rezervlerimiz devlet kuru ve bankalar kuru adı altında iki başlık altında görülmektedir. Devlet kuru hesabında tutulan dövizler tahsise tabi dövizlerdir. Bankalar kuru başlığı altında gösterilen dövizler ise, özel ve tüzel kişilere ait döviz tevdiat ve mevduat hesapları ile bankaların kendi nam ve hesaplarına tuttıkları dövizlerden oluşmaktadır. Döviz rezervlerinin artış hızını gösteren Tablo 5'den görüleceği üzere Devlet pozisyonundaki dövizler Kasım 1987'de 50.4 milyon ABD Doları miktarında iken sürekli bir azalma ile Aralık 1987'de 47.6 ABD Doları, Ocak 1988'de 44.7 ABD Doları ve Şubat 1988'de ise 35.9 ABD Dolarına düşmüştür.

Bu arada resmi kur ile serbest kur arasındaki fark giderek genişledi. Buna karşı bir tedbir mahiyetinde olmak üzere ve anomaliyi bertaraf etmek düşüncesiyle 25 Şubat 1988 tarihinden itibaren T.C. Merkez Bankası kurlarından farklı kurlar uygulanmaya başlandı. Yüzde beş ilâve ile başlatılan farklı uygulama müteakiben %7'ye çıkarıldı ve daha sonra piyasa durumu muvacehesinde peyderpey azaltılarak 20 Nisan 1988 den itibaren tekrar TC Merkez Bankası Kurları aynen uygulanmaya başlandı. Mart 1988'de yaşanan başka bir olay da Hükümetin döviz mevduatına yakında el koyacağı şeklinde ortaya sürülen görünürde politik amaçlı asılsız dedikodular sonucu döviz tevdiat ve mevduat hesaplarındaki paraların hızla çekilmeye başlanması olmuştur. Sahte haberin derhal resmen yalanlanması ve tüm talepleri karşılamak amacıyla 13/15 Mart 1988 tarihlerinde bol miktarda efektifin hazır hale getirilmesiyle tatsız durum önlenmiş oldu. Buna karşın Şubat 1988'de 65.3 milyon ABD doları miktarında olan özel ve tüzel kişilere ait tevdiat ve mevduat hesapları toplamı Mart 1988'de 59.1 milyon ABD dolarına düştü. Müteakip aylarda durumun iyileşmeye başladığı görülmektedir. Mayıs 1988 ayına ait döviz tevdiat ve döviz mevduat hesaplarının cins ve vadelerine göre dökümü Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 5

Döviz Rezervlerinin Artış Hızı

Bin ABD \$
Bir önceki ayla
karşılaştırılması
%

Tarih	Döviz Niteliği	Miktar	
<u>Kasım 1987</u>		50.396.4	
Devletin Kur Hesabında			
Bankalar Kurunda tutulan:		62.092.3	
a) Özel ve Tüzel Kişiler		<u>2.767.4</u>	<u>64.859.7</u>
b) Bankaların kendileri			<u>115.256.1</u>
Toplam			
<u>Aralık 1987</u>		47.577.5	94.41
Devletin Kur Hesabında			
Bankalar Kurunda tutulan:		65.099.4	
a) Özel ve Tüzel Kişiler		<u>3.363.6</u>	<u>68.463.0</u> 105.56
b) Bankaların Kendileri			<u>116.040.5</u> 100.68
Toplam			
<u>Ocak 1988</u>		44.722.1	94.00
Devletin Kur Hesabında			
Bankalar Kurunda tutulan:		62.781.6	
a) Özel ve Tüzel Kişiler		<u>3.773.2</u>	<u>66.554.8</u> 97.21
b) Bankaların Kendileri			<u>111.276.9</u> 95.89
Toplam			
<u>Şubat 1988</u>		35.940.4	80.36
Devletin Kur Hesabında			
Bankalar Kurunda tutulan:		65.341.5	
a) Özel ve Tüzel Kişiler		<u>4.702.0</u>	<u>70.043.5</u> 105.24
b) Bankaların Kendileri			<u>105.983.9</u> 95.24
Toplam			
<u>Mart 1988</u>		41.568.5	115.66
Devletin Kur Hesabında			
Bankalar Kurunda tutulan:		59.122.0	
a) Özel ve Tüzel Kişiler		<u>5.191.8</u>	<u>64.313.8</u> 91.82
b) Bankaların Kendileri			<u>105.882.3</u> 99.90
Toplam			
<u>Nisan 1988</u>		44.151.0	106.21
Devletin Kur Hesabında			
Bankalar Kurunda tutulan:		62.520.7	
a) Özel ve Tüzel Kişiler		<u>8.052.6</u>	<u>70.573.3</u> 109.73
b) Bankaların kendileri			<u>114.724.3</u> 108.35
Toplam			
<u>Mayıs 1988</u>		43.404.6	98.31
Devletin Kur Hesabında			
Bankalar Kurunda tutulan:		61.901.8	
a) Özel ve Tüzel Kişiler		<u>10.641.7</u>	<u>72.543.5</u> 102.79
b) Bankaların kendileri			<u>115.948.1</u> 101.07
Toplam			

Tablo 6

Mayıs 1988 ayına ait Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat Hesaplarının
Cins ve Vadelerine Göre Dökümü

<u>Döviz Tevdiat Hesapları</u>	Bin US \$				
	Sterlin	B. Alman Markı	ABD Doları	Kıbrıs Lirası	\$ Karşılığı
Vadesiz	3.628.4	865.1	1.871.2	197.9	9.489.2
6 ay vadeli	293.9	18.2	45.4	-	599.0
1 yıl vadeli	1.852.0	72.4	428.9	-	3.892.2
Toplam	5.774.3	955.7	2.345.5	197.9	13.980.4
<u>Döviz Mevduat Hesapları</u>					
Vadesiz	5.726.8	5.887.4	4.799.0	185.3	19.174.8
6 ay vadeli	1.997.5	468.0	189.4	4.5	4.160.0
1 yıl vadeli	9.142.7	6.277.8	3.999.0	29.9	24.585.9
Toplam	16.867.0	12.633.2	8.987.4	219.7	47.920.7
Kur farkı					0.7
Genel toplam	22.641.3	13.588.9	11.332.9	417.6	61.901.8

Türk Lirası mevduatta, paranın Türkiye'ye kaçıışı veya döviz'e dönüştürülmesi şeklinde zaman zaman ortaya çıkan sorunlar, Türk Lirasının ülkemizde tedavülü zorunlu para olması ve bu sıfatla sınırsız ödeme gücünü haiz bulunmasının bir gereği olarak Türkiye'de uygulanan para politikaları ile uyum içinde hareket etmemiz icap ederken fiiliyatta böyle bir durumun sağlanamamasından kaynaklanmakta idi. Yüksek enflasyon karşısında reel faiz kavramına gerekli önemin verilmesi bunun yanı sıra döviz tevdiat ve döviz mevduat hesaplarının bir tasarruf seçeneği olarak mümkün hale getirilmesiyle bu konuda daha düzenli bir düzeye girildiğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Tasarruf mevduatı faize karşı kuşkusuz fazla duyarlıdır. Kasım 1987 - Şubat 1988 arasında ayda %2 civarında büyüyen tasarruf mevduatının, bir önceki aya oranla Mart 1988'de %6 tırmanış gösterdiği müşahade olunmuştur.

Bunun esas nedeni 4 Mart 1988'de yürürlüğe giren yeni faiz kararlarının mevduat faiz hadlerine getirdiği artışlardır. Türk Lirası mevduatın artış hızını gösteren Tablo 7'den görüleceği üzere Nisan 1988 ve Mayıs 1988'de de tasarruf mevduatında bir önceki aya oranla ayda %6 civarında büyüme kaydedilmiştir.

Resmi mevduatın KKTC Merkez Bankası ile diğer bankalar arasında Aralık 1986 - Mayıs 1988 süresindeki bölünümü Tablo 8'de verilmiştir. Buna göre bölünüm ortalama olarak Aralık 1986'da 66.7 : 33.3, 1987 yılı zarfında 65.4 : 34.6 ve Ocak-Mayıs 1988 döneminde 68.9 : 31.1 oranlarında gerçekleşmiştir.

Tablo 7

	Türk Lirası Mevduatın Artış Hızı		Milyon TL
		Mevduatın Niteliğine göre Dökümü	Bir önceki ayla karşılaştırması %
<u>Kasım 1987</u>			
Resmi		44.822.6	
Ticari		8.818.0	
Tasarruf		51.176.6	
	Toplam	<u>104.817.2</u>	
<u>Aralık 1987</u>			
Resmi		49.057.3	109.45
Ticari		9.812.0	111.38
Tasarruf		52.580.0	102.75
	Toplam	<u>111.450.1</u>	106.34
<u>Ocak 1988</u>			
Resmi		49.760.6	101.44
Ticari		9.931.6	101.31
Tasarruf		53.807.1	102.60
	Toplam	<u>113.499.3</u>	101.98
<u>Şubat 1988</u>			
Resmi		50.561.0	101.61
Ticari		10.400.0	104.54
Tasarruf		55.628.6	103.12
	Toplam	<u>116.589.6</u>	102.58
<u>Mart 1988</u>			
Resmi		53.818.0	106.45
Ticari		10.694.8	102.85
Tasarruf		59.098.1	106.24
	Toplam	<u>123.610.9</u>	106.03
<u>Nisan 1988</u>			
Resmi		53.817.1	91.49
Ticari		11.204.5	104.75
Tasarruf		63.180.3	106.90
	Toplam	<u>128.201.9</u>	103.71
<u>Mayıs 1988</u>			
Resmi		57.097.1	106.09
Ticari		12.810.6	114.33
Tasarruf		66.702.3	105.57
	Toplam	<u>136.610.0</u>	106.55

Tablo 8

Milyon ₺

K.K.T.C. Merkez Bankası ve Diğer Bankalar
Nezinde Resmi Mevduat

	K.K.T.C. Merkez Bankası	%	Diğer Bankalar	%	Toplam
Aralık 1986	18.374.7	66.7	9.191.0	33.3	27.565.7
Ocak 1987	22.742.8	66.5	11.434.3	33.5	34.177.1
Şubat 1987	24.350.8	67.3	11.806.9	32.7	36.157.7
Mart 1987	26.237.3	69.3	11.635.4	30.7	37.872.7
Nisan 1987	25.985.3	70.8	10.699.8	29.2	36.685.1
Mayıs 1987	24.195.5	69.0	10.870.8	31.0	35.066.3
Haziran 1987	24.329.4	64.7	13.294.2	35.3	37.623.6
Temmuz 1987	24.709.7	60.5	16.149.1	39.5	40.856.8
Ağustos 1987	23.541.6	60.9	15.128.4	39.1	38.670.0
Eylül 1987	22.974.5	60.0	15.288.0	40.0	38.262.6
Ekim 1987	27.135.3	64.7	14.791.0	35.3	41.926.3
Kasım 1987	29.903.8	66.7	14.918.8	33.3	44.822.6
Aralık 1987	31.644.9	64.5	17.412.4	35.5	49.057.3
Ocak 1988	34.960.4	70.3	14.800.2	29.7	49.760.6
Şubat 1988	35.842.4	70.9	14.718.6	29.1	50.561.0
Mart 1988	37.750.3	70.1	16.067.7	29.9	53.818.0
Nisan 1988	35.993.4	66.9	17.823.7	33.1	53.817.1
Mayıs 1988	37.772.4	66.2	19.324.7	33.8	57.097.1

Türk Lirası Mevduat artış hızı ile Toplam Plasman artış hızının Aralık 1986 Mayıs 1988 dönemindeki karşılaştırması Tablo 9'da, İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının dökümü ve geçmiş dönemle karşılaştırması ise Tablo 10'da gösterilmiştir. Tablo 9'un tetkikinden görüleceği üzere plasman artış hızı mevduat artış hızının gerisinde kalmaktadır. Şöyleki Mayıs 1988 itibarıyla Aralık 1987 ve Aralık 1986 pozisyonu karşılaştırıldığında mevduatta gerçekleşen sıra ile % 22.57 ve % 117.97 artışa karşılık plasmanlardaki artış sıra ile % 4.7 ve % 56.23 düzeyinde kalmıştır. Plasmanların sektörel dağılımında Yurtiçi ve Yurtdışı Ticaret Aralık 1987 de %42.4 ve Mayıs 1988 de % 43.8 oranında pay almıştır. Hükümet ve Kamu Kurum ve Kuruluşlarının payı Aralık 1987 de % 17.2'den Mayıs 1988'de %16.0'a düşerken Tarımın payı Aralık 1987'de %14.1'den Mayıs 1988'de % 16.2'ye yükselmiştir.

Tablo 9

Milyon TL

**Türk Lirası Mevduat Artış Hızı ile Toplam
Plasman Artış Hızının Karşılaştırması**

	Toplam TL Mevduat	Bir önceki ayla karşıla- ştırması %	Toplam Plasman	Bir önceki ayla karşıla- ştırması %
Aralık 1986	62.671.3		43.998.7	
Mart 1987	76.745.7	122.46	46.233.8	105.08
Nisan 1987	79.340.4	103.38	46.040.1	99.58
Mayıs 1987	82.254.6	103.67	44.874.3	97.47
Haziran 1987	88.846.0	108.01	46.416.9	103.44
Temmuz 1987	94.905.9	106.82	46.631.2	102.62
Ağustos 1987	94.309.7	99.38	49.567.3	104.07
Eylül 1987	97.775.5	103.68	50.680.9	102.25
Ekim 1987	103.159.1	105.51	54.850.4	108.23
Kasım 1987	104.817.2	101.61	57.631.5	105.07
Aralık 1987	111.450.1	106.33	65.986.4	114.50
Ocak 1988	113.499.3	101.84	68.620.7	104.00
Şubat 1988	116.599.6	102.73	68.857.4	100.34
Mart 1988	123.610.9	106.01	68.087.6	98.88
Nisan 1988	128.201.9	103.71	69.898.8	102.66
Mayıs 1988	136.610.0	106.55	68.741.3	98.34

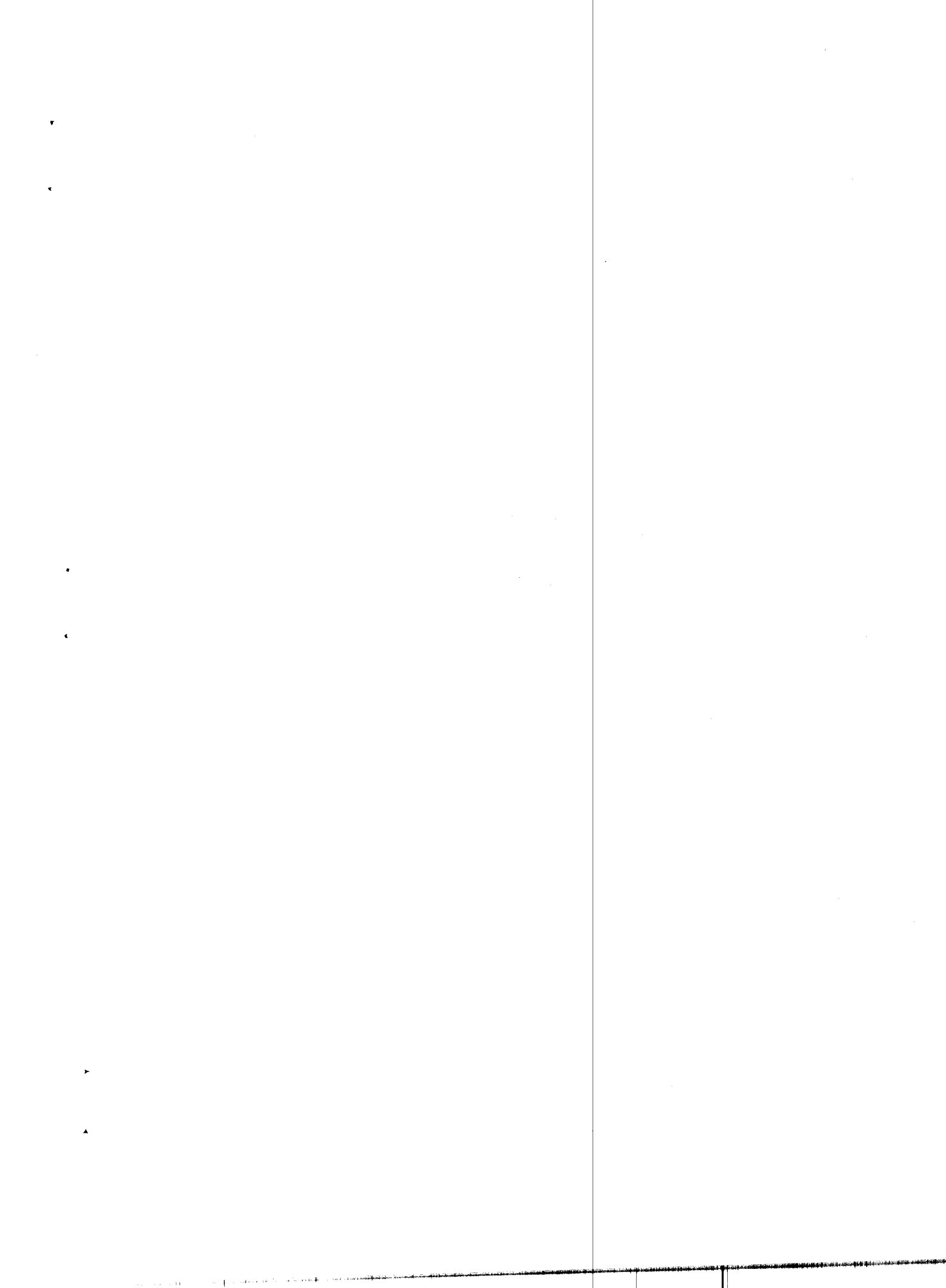
Tablo 10

**İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının
Sektörel Bazda ve Geçmiş Dönemle Karşılaştırması**

Milyon ₺

	Aralık 1987		Mayıs 1988	
	%	Miktar	%	Miktar
Hükümet ve Kamu Kurum ve Kuruluşları	17.2	11.354.6	16.0	11.014.0
Tarım	14.1	9.306.8	16.2	11.143.7
Madencilik	-	-	-	-
İmalat Sanayii	3.9	2.601.1	3.3	2.299.6
Yük taşımacılığı	0.4	274.1	0.5	324.0
Yurtiçi ve yurtdışı ticaret	42.4	27.984.1	43.8	30.089.1
Bina ve inşaat	3.2	2.103.2	3.2	2.215.2
Turizm	0.9	589.2	1.0	690.0
Şahsi ve Mesleki Borçlar	12.1	7.951.5	10.6	7.281.7
İskonto senetleri	5.8	3.821.8	5.4	3.684.0
	<u>100.0</u>	<u>65.986.4</u>	<u>100.0</u>	<u>68.741.3</u>

Not: Hükümet ve Kamu Kurum ve Kuruluşları kalemi karşısında gösterilen miktar Bankamızca Hazineye kısa vadeli avans ve çeşitli sektörlerdeki kamu kurum kuruluşlarına Hazine Kefaleti Karşılığı verilen avansları da içermektedir. Tablo 2'de görüleceği üzere Aralık 1987 sonu itibarıyla bu şekilde Hazineye verilen Kısa vadeli avans 3500.0 milyon ₺ ve çeşitli Kamu Kurum ve Kuruluşlarına verilen avanslar ise 7854.6 milyon ₺ miktarında idi.

II. Bölüm

EKONOMİK GELİŞMELER

Ekonomik Gelişmeler

1. Üretim, İstihdam ve Fiyatlar

a) Üretim Artışı ve Kaynakların kullanımı: 1985, 1986 ve 1987 yıllarında G.S.M.H.'nin dağılımı ve sektörel katma değerlerinin büyüme hızları Tablo 11'de cari üretici fiyatları ve Tablo 12'de sabit üretici fiyatlarıyla karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir.

Cari fiyatlarla 1985'de 126,874.2 milyon TL olan G.S.M.H. 1986'da 195,142.7 milyon TL ve 1987'de 289.106.4 milyon TL'ye ulaşmıştır. Böylece 1985'den 1986'ya %53.8 ve 1986'dan 1987'ye %48.2 büyüme hızı görülmektedir.

1977 sabit fiyatlarıyla 1985'de 5080.4 milyon TL olan G.S.M.H. 1986'da 5324.1 milyon TL ve 1987'de 5684.1 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu itibarla sabit fiyatlarla büyüme hızı 1986'da % 4.8 ve 1987'de % 6.8 olarak gerçekleşmiş bulunmaktadır. Sabit üretici fiyatları ile hesaplanan 1985, 1986 ve 1987 yılları G.S.Y.İ.H.'sının sektör paylarına göz attığımızda her üç yılda, Kamu Hizmetlerinin %22.3, %21.7 ve %21.7 oranları ile ilk sırayı, Ticaretin %19.1, %18.7 ve %18.7 oranları ile ikinci sırayı ve Tarımın %16.0, %12.5 ve %12.1 oranları ile üçüncü sırayı işgal ettiğini görürüz. Bunları Sanayi ve Ulaştırma Haberleşme kesimleri izlemektedir.

1988 yılı Gayri Safi Yurt İçi Hasıla ön tahminleri Tablo 13'te verilmiştir. Buna göre yıl zarfında sabit 1977 fiyatlarıyla %8.1 oranında büyüme beklenmektedir. Büyüme hızı İthalat Vergilerinde %30.5, Turizm Sektörünü oluşturan Otelcilik ve Lokantacılıkta %24.0, Tarımda %15.1, Mali Müesseselerde %9.9 ve İnşaatla %9.6 olarak saptanmıştır.

Tablo 11

G.S.M.H.'nin Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızları

(Cari üretici fiyatlarıyla Milyon ₺)

Sektörler	1985	1986	1987	Büyüme Hızı		Dağılım Yüzdesi		
				1985-1986	1986-1987	1985	1986	1987
1. Tarım	26.142.8	28.016.0	36.081.3	7.2	28.8	21.0	14.6	12.7
a) Çiftçilik	25.288.5	26.959.0	34.218.8	6.6	26.9	20.3	14.0	12.0
b) Ormancılık	101.6	147.3	195.3	45.0	32.6	0.1	0.1	0.1
c) Balıkçılık	752.7	909.7	1.667.2	20.9	83.3	0.6	0.5	0.6
2. Sanayi	11.641.2	20.513.4	32.572.3	76.2	58.8	9.3	10.7	11.5
a) Maden ve Taşocakçılığı	733.2	1.425.1	2.330.8	94.4	63.5	0.6	0.7	0.8
b) İmalât Sanayii	10.096.0	17.814.0	26.204.6	76.4	47.1	8.1	9.3	9.3
c) Elektrik ve Su	812.0	1.247.3	4.036.9	56.9	216.8	0.6	0.7	1.4
3. İnşaat	5.308.0	15.892.6	22.685.6	199.4	42.7	4.3	8.3	8.0
4. Ticaret	30.641.6	44.010.8	66.584.4	43.6	51.3	24.5	23.0	23.5
a) Toptan ve perakente ticaret	24.120.6	34.729.4	51.468.5	44.0	48.2	19.3	18.1	18.2
b) Otelcilik ve Lokantacılık	6.521.0	9.281.4	15.115.9	42.3	62.9	5.2	4.9	5.3
5. Ulaştırma - Haberleşme	9.578.0	13.407.6	20.449.5	40.0	52.5	7.7	7.0	7.2
6. Mali Müesseseler	5.113.0	8.512.4	13.198.6	66.5	55.0	4.1	4.4	4.6
7. Konut Gelirleri	3.569.4	5.407.0	8.170.8	51.5	51.1	2.9	2.8	2.9
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	5.630.4	10.443.8	15.318.6	85.5	46.7	4.5	5.4	5.4
9. Kamu Hizmetleri	18.404.0	34.107.8	47.160.5	85.5	38.3	14.7	17.8	16.6
İthalât Vergileri	8.796.0	11.465.0	21.626.8	30.3	88.6	7.0	6.0	7.6
G.S.Y.İ.H. (a.f.)	124.824.4	191.776.4	283.848.4	53.6	48.0	100.0	100.0	100.0
Net Dış Alım Faktör Geliri	2.049.8	3.366.3	5.258.0	64.2	56.2	1.6	1.8	1.9
G.S.M.H. (a.f.)	126.874.2	195.142.7	289.106.4	53.8	48.2	101.6	101.8	101.9

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

G.S.M.H.'nın Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızları

(Sabit üretici fiyatlarıyla Milyon ₺)

Sektörler	1985	1986	1987	Büyüme Hızı		Dağılım Yüzdesi		
				1985-1986	1986-1987	1985	1986	1987
1. Tarım	801.0	655.2	677.9	-18.2	3.5	16.0	12.5	12.1
a) Çiftçilik	761.2	618.2	638.8	-18.8	3.3	15.2	11.8	11.4
b) Ormancılık	3.1	3.9	4.4	25.8	12.8	0.1	0.1	0.1
c) Balıkçılık	36.7	33.1	34.7	-9.8	4.8	0.7	0.6	0.6
2. Sanayi	510.8	600.0	634.4	17.5	5.7	10.2	11.5	11.4
a) Maden ve Taşocakçılığı	12.2	14.0	17.7	14.8	6.4	0.2	0.3	0.3
b) İmalât Sanayii	400.7	464.5	512.1	15.9	10.2	8.0	8.9	9.2
c) Elektrik ve Su	97.9	121.5	104.6	24.1	-13.9	2.0	2.3	1.9
3. İnşaat	263.8	366.5	451.3	38.9	23.1	5.3	7.0	8.1
4. Ticaret	957.3	980.2	1.046.3	2.4	6.7	19.1	18.7	18.7
a) Toptan ve Perakente Ticaret	876.4	887.3	933.4	1.2	5.2	17.5	17.0	16.7
b) Otelcilik ve Lokantacılık	80.9	92.9	112.9	14.8	21.5	1.6	1.7	2.0
5. Ulaştırma - Haberleşme	474.5	574.8	610.0	21.1	6.1	9.5	11.0	10.9
6. Mali Müesseseler	217.5	224.1	244.5	3.0	9.1	4.4	4.3	4.4
7. Konut Gelirleri	337.5	345.6	352.6	2.4	2.0	6.8	6.6	6.3
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	169.4	188.2	201.1	11.1	6.8	3.4	3.6	3.6
9. Kamu Hizmetleri	1.115.0	1.137.2	1.181.2	2.0	3.9	22.3	21.7	21.2
İthalât Vergileri	151.5	160.5	181.4	5.9	13.0	3.0	3.1	3.3
G.S.Y.İ.H. (a.f.)	4.998.3	5.232.3	5.580.7	4.7	6.6	100.0	100.0	100.0
Net Dış Alım Faktör Geliri	82.1	91.8	103.4	11.8	12.6	1.6	1.8	1.9
G.S.M.H. (a.f.)	5.080.4	5.324.1	5.684.1	4.8	6.8	101.6	101.8	101.9

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 13

1988 YILI GAYRİ SAFİ YURT İÇİ HASILA ÖN TAHMİNİ
(İzafi banka Hizmet Masrafları Dağıtılmış Şekliyle)
(Üretici Fiyatları İle)

Milyon ₺

Sektörler	Cari Fiyatlarla (Milyon ₺)	Sabit Fiyatlarla (Milyon ₺)	Cari Fiyatlarla		Sabit Fiyatlarla	
			İndeks 1977= 100	Zincirleme İndeks	İndeks 1977= 100	Zincirleme İndeks
1. Tarım	56.701.3	780.7	9.155.7	157.1	126.1	115.1
a) Çiftçilik	53.386.9	739.3	8.986.1	156.0	124.4	115.1
b) Ormancılık	258.9	5.9	6.164.2	132.5	119.0	113.6
c) Balıkçılık	3.055.5	36.4	14.550.0	183.2	173.3	104.8
2. Sanayi	53.189.4	690.3	14.568.4	163.2	189.1	108.8
a) Taşocakçılığı	3.667.8	19.4	41.211.2	157.3	218.0	109.6
b) İmalât	41.825.8	558.5	13.185.9	159.6	176.1	109.0
c) Elektrik-Su	7.695.8	112.4	19.732.8	190.6	288.2	107.4
3. İnşaat	29.934.5	495.0	19.565.0	131.9	323.5	109.6
4. Ticaret	118.067.2	1.137.5	14.740.0	177.3	162.1	108.7
a) Toptan ve Perakende Ticaret	88.047.7	997.4	12.554.9	171.0	142.2	106.8
b) Otel - Lokanta	30.019.5	140.1	30.109.8	198.5	140.5	124.0
5. Ulaştırma - Haberleşme	31.233.8	651.9	12.134.3	152.7	253.3	106.8
6. Mali Müesseseler	18.905.7	268.8	16.382.8	143.2	232.9	109.9
7. Konut Gelirleri	12.835.2	359.6	3.612.5	157.0	101.2	101.9
8. Serbest Meslekler	24.681.6	219.5	19.267.4	161.1	171.3	109.1
9. ENDÜSTRİLER TOPLAMI	345.548.7	4.603.3	12.366.3	160.6	164.7	109.1
10. Kamu Hizmetleri	77.122.8	1.190.0	10.246.2	163.5	158.1	100.7
11. TOPLAM	422.671.5	5.793.3	11.915.3	161.2	163.3	107.3
12. İthalat Vergileri	39.118.8	236.8	17.142.3	180.9	103.7	130.5
13. Gayri Safi Yurt İçi Hasıla	461.790.3	6.030.1	12.231.2	162.7	159.7	108.1

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

1986-1987 yıllarına ait karşılaştırmalı Kaynaklar Harcamalar Dengesi Tablo 14'tedir. Cari fiyatlarla GSMH'nin Toplam Kaynaklar içindeki payı 1986'da %93.0 iken bu oran 1987'de %94.1'e yükselmiş Dış Açığın payı ise %7.0'den %5.9'a düşmüştür. Böylece Toplam Kaynaklarda Yurt İçi Kaynaklar lehine bir gelişme olmuş ve dışa bağımlılık azalmıştır. 1986 yılında toplam kaynakların %19.49'u Yatırımlara ve %80.50'si Tüketime gitmiş olup bu oranlar 1987 yılı için de geçerlidir. Sabit sermaye yatırımlarında kamunun payı 1986'da %27.67'den 1987'de %38.77'e yükselmiş Özel Sektörün payı ise %72.32'den %61.22'ye düşmüştür. Toplam Tüketimde 1986 ve 1987 yılları karşılaştırıldığında Kamu ve Özel Sektör rasyolarında kayda değer bir değişiklik olmamıştır.

Tablo 14

Kaynaklar - Harcamalar Dengesi

(Milyon TL)

	1986		1987		Değişme (%)		GSMH'ya oranı	
	Cari	Sabit*	Cari	Sabit*	Cari	Sabit*	%	
							1986	1987
I. TOPLAM KAYNAKLAR	209.882.1	5.726.2	307.137.5	6.038.6	46.3	5.5	107.6	106.2
1. GSMH (a.f)	195.142.7	5.324.1	289.106.4	5.684.1	48.2	6.8	100.0	100.0
2. Dış Açık	14.739.4	402.1	18.031.1	354.5	22.3	-11.8	7.6	6.2
II. TOPLAM YATIRIMLAR	40.908.3	1.116.1	59.839.5	1.176.5	46.3	5.4	21.0	20.7
1. Sabit Sermaye	39.435.4	1.075.9	55.981.9	1.100.7	42.0	2.3	20.2	19.4
a) Kamu	10.913.9	297.8	21.707.2	426.8	98.9	43.3	5.6	7.5
b) Özel	28.521.5	778.1	34.274.7	673.9	20.2	-13.4	14.6	11.9
2. Stok Değişmeleri	1.472.9	40.2	3.857.6	75.8	161.9	88.6	0.8	1.3
a) Kamu	1.669.6	45.6	1.324.9	26.0	-20.6	-43.0	0.9	0.4
b) Özel	-196.7	-5.4	2.532.7	49.8			-0.1	0.9
III. TOPLAM TÜKETİM	168.973.8	4.610.1	247.298.0	4.862.1	46.4	5.5	86.6	85.5
1. Kamu Tüketimi	41.136.1	1.122.3	59.710.8	1.174.0	45.2	4.6	21.1	20.6
2. Özel Tüketim	127.837.7	3.487.8	187.587.2	3.688.1	46.7	5.7	65.5	64.9
IV. TOPLAM YURTIÇİ TASARRUFLAR	26.168.9	714.0	41.808.4	822.0	59.8	15.1	13.4	14.5

* 1977 Sabit Fiyatlarıyla

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

b) İstihdam

1985, 1986 yıllarında istihdamın sektörel dağılımı karşılaştırmalı olarak Tablo 15'te verilmiştir. Her üç yılda %30 civarında bir payla Tarım birinci sırayı işgal etmekte bunu yaklaşık olarak %23 payla Kamu hizmetleri ve %10 payla Sanayi Sektörü izlemektedir. İnşaat sektöründe hızlı bir tırmanma göze çarpmaktadır. Şöyleki sektörün payı 1985'te %7.2'den 1986'da %9.0'a ve 1987'de %10.2'ye yükselmiştir.

1985'te 61499 olan çalışan nüfus 1986'da 64086'ya ve 1987'de 66212'ye yükselmiş, işsiz sayısı ise 1405'ten 1568'e yükselmiş ve 1987'de 1210'a düşmüştür. Bu suretle işsizlik oranı 1985'de %2.3, 1986'da 2.4 ve 1987'de %1.8 olarak görülmektedir.

Tablo 15

İstihdamın Sektörel Dağılımı ve Nüfus

Sektörler	1985		1986		1987	
	Sayı	Toplam Çalışan Nüfus Oranı %	Sayı	Toplam Çalışan Nüfus Oranı %	Sayı	Toplam Çalışan Nüfus Oranı %
1. Tarım	20595	33.5	20142	31.4	19780	29.9
2. Sanayi	6213	10.1	6604	10.3	6872	10.4
a) Madencilik ve Taşocakçılığı	633	1.0	-	-	-	-
b) İmalât Sanayii	4522	7.4	5464	8.5	5732	8.7
c) Elektrik - Su	1058	1.7	1140	1.8	1140	1.7
3. İnşaat	4454	7.2	5753	9.0	6750	10.2
4. Ticaret-Turizm	5586	9.1	5725	8.9	6015	9.1
a) Toptan ve perakente ticaret	4519	7.4	4544	7.1	4651	7.0
b) Otelcilik Lokantacılık	1067	1.7	1181	1.8	1364	2.1
5. Ulaştırma-Haberleşme	4004	6.5	4584	7.2	4776	7.2
6. Mali Müesseseler	1531	2.5	1563	2.5	1663	2.5
7. Serbest Meslek ve Hizmetler	4641	7.6	5012	7.8	5261	7.9
8. Kamu Hizmetleri (KİT ve Belediyeler dahil)	14475	23.5	14683	22.9	15095	22.8
Toplam Çalışan Nüfus	61499	100.0	64066	100.0	66212	100.0
İşsiz Sayısı	1405		1568		1210	
Toplam Nüfus	160287		162676		165035	

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

c) Fiyat Hareketleri ve Ücretler

1986, 1987 yılları ile 1988 yılının ilk altı ayındaki fiyat hareketleri karşılaştırılmalı olarak Tablo 16'da verilmiştir. Devlet Planlama Örgütüncce yeni bir tüketim harcamaları anketi yapılmış ve bu anket sonucu belirlenen eğilimlere göre ağırlıklı, yeni bir tüketim kalıbı hazırlanarak 1 Ocak 1988'den itibaren baz olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Hayat pahalılığı 1984'te %70.72, 1985'te %43.04, 1986'da %48.09 ve 1987'de %43.01 olarak saptanmış olup bunun mal ve hizmet gruplarına göre dağılımı Tablo 17'de gösterilmektedir.

Yüksek enflasyonist ortamda maaş ve ücretlerin satın alma gücünü korumak düşüncesiyle 1983 yılından beri eşel mobil sistemi uygulanmaktadır. 1985 yılı sonuna kadar her dört ay sonundaki hayat pahalılığı artışı dikkate alınarak maaş ve ücretlere yansıtılan artışlar 1986 yılından itibaren her üç ay sonundaki duruma göre ayarlanmaya başlanmıştır. Asgari Ücret Komisyonunca 1 Ocak 1987'den itibaren ayda 90.000,-TL olarak saptanan asgari ücret, sözü edilen Komisyonun 9 Aralık 1987 tarihli tavsiye kararı uyarınca 1 Ocak 1988'den itibaren ayda 121.000.- TL'ye yükseltilmiştir.

Tablo 16

	Hayat Pahalılığı		
	1986 %	1987 %	1988 %
Ocak	7.10	3.18	8.08
Şubat	11.54	4.43	17.09
Mart	19.01	9.05	24.11
Nisan	19.15	10.00	26.58
Mayıs	20.69	11.35	28.53
Haziran	21.07	17.12	31.45
Temmuz	31.75	19.33	
Ağustos	36.47	19.77	
Eylül	36.68	24.43	
Ekim	38.81	34.54	
Kasım	41.48	38.40	
Aralık	48.09	43.01	

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 17

Hayat Pahalılığının Mal ve Hizmet Gruplarına
Göre Dağılımı

	1984	1985	1986	1987
	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>	<u>%</u>
Yiyecek ve İçecek	45.48	16.89	30.83	19.63
Ev ve ev masrafı	6.70	5.03	3.23	6.11
Giyim	5.53	12.34	7.74	7.68
İlaç ve Tıp	0.62	0.46	0.41	0.39
Eğitim	0.60	0.33	0.11	0.47
Taşıt	6.36	3.93	1.45	3.47
Hizmetler	1.32	1.25	1.34	0.79
Eğlence ve Okuma	0.93	0.35	0.92	0.66
Sigara	3.03	2.31	1.88	3.63
Şahsi Harcamalar	<u>0.15</u>	<u>0.15</u>	<u>0.18</u>	<u>0.18</u>
	70.72	43.04	48.09	43.01

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

2. Mali ve Parasal Gelişmeler

a) Mali Gelişmeler

Bütçe harcamaları 1985 yılında 45.8 milyar ₺ , 1986 yılında 70.5 milyar ₺ ve tadile tabi olmak üzere 1987 yılında 106.1 milyar ₺ olarak gerçekleşmiştir. 1985'te bütçe harcamalarının %46.9'u oranında olan yerel katkı, 1986'da %47.2'ye 1987'de %55.6'ya yükselmiştir. Böylece nisbi bir iyileşme gözlenmektedir. 1988 yılı Bütçesinde %44.9 olarak öngörülen yerel katkı ilk altı aylık uygulamada %64.6 olarak görülmektedir.

Öte yandan 1985 ve 1986 yıllarında GSMH'nin yaklaşık olarak %17'si oranında gerçekleşen yerel gelirler 1987'de tadile tabi bütçe gerçekleşme rakamlarına göre GSMH'nin %24.4'ü oranında gerçekleşmiştir. Burada da belirgin bir iyileşme sözkonusudur. (Tablo 18 ve 19)

1987 yılı sonu itibarıyla birikmiş bütçe açıkları 73.8 milyar ₺'sına baliğ olmuştur. Sözkonusu açık TC Ziraat Bankası kredileri ve diğer borçlanmalarla karşılanmaktadır. (Tablo 20)

TC Ziraat Bankasından sağlanan krediler faizler hariç olmak üzere 1987 yılı sonunda 55.9 milyar ₺ tutarındadır. Bunun yıllara göre dökümü Tablo 21'de verilmektedir.

Tablo 18

G.S.M.H. ile Karşılaştırmalı Bütçe Analizi
1984-1987

Milyar ₺

	1985		1986		1987		1988 Gerçekleşme (6 aylık)
	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme (Değişebilir)	G.S.M.H. Yüzdesi	
I. Bütçe Yerel Gelirleri	21.5	16.9	33.3	17.1	59.0	24.4	44.4
1. Vergi Gelirleri	17.6	13.9	26.3	13.5	48.2	16.7	37.6
a) Dolaysız Vergiler	8.6	6.8	14.5	7.4	26.2	9.1	19.2
b) Dolaylı Vergiler	9.0	7.1	11.8	6.0	22.0	7.6	18.4
2. Diğer Gelirler	3.9	3.0	7.0	3.6	10.8	3.7	6.8
II. Bütçe Giderleri	45.8	36.1	70.5	36.1	106.1	36.7	68.7
1. Cari Giderler	35.7	28.1	58.0	29.7	83.9	29.0	62.4
a) Personel Giderleri	17.2	13.6	27.7	14.2	39.0	13.5	
b) Diğer Cari Giderler	2.9	2.3	4.8	2.5	6.9	2.4	
c) Transferler	15.6	12.2	25.5	13.0	38.0	13.1	
- Sosyal			15.5	7.9	25.3	8.7	
- Diğer			10.0	5.1	12.7	4.4	
2. Savunma Giderleri	3.6	2.8	5.0	2.6	6.0	2.1	3.8
3. Yatırımlar	6.5	5.1	7.5	3.8	16.2	5.6	2.5
III. Dış Yardım ve Borçlanmalar	24.3	19.1	37.2	19.1	47.1	16.3	24.3
- Dış Yardımlar					26.9	9.3	8.8
- Borçlanmalar (Açık)					20.2	7.0	15.5

Not: G.S.M.H. 1985 126.9
1986 195.1
1987 289.1

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 19

Karşılaştırmalı Bütçe Özeti
1985 - 1988

Milyar ₺

	1985		1986		1987		1988			
	Gerçek- leşme	%	Gerçek- leşme	%	Gerçek- leşme (Değişebilir)	%	Bütçe	%	6 aylık Gerçek- leşme	%
Bütçe Finansmanı	21.5	46.9	33.3	47.2	59.0	55.6	76.3	44.9	44.4	64.6
Yerel Kaynaklar	24.3	53.1	37.2	52.8	26.9	25.4	57.0	33.5	8.8	12.8
Dış Yardım } Borçlanma }					20.2	19.0	36.8	21.6	15.5	22.6
	45.8	100.0	70.5	100.0	106.1	100.0	170.1	100.0	68.7	100.0
Cari Harcamalar	35.7	77.9	58.0	82.3	83.9	79.1	110.7	65.1	62.4	90.8
Savunma Harcamaları	3.6	7.9	5.0	7.1	6.0	5.7	8.5	5.0	3.8	5.5
Yatırım Harcamaları	6.5	14.2	7.5	10.6	16.2	15.2	50.9	29.9	2.5	3.7
	45.8	100.0	70.5	100.0	106.1	100.0	170.1	100.0	68.7	100.0

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
Devlet Planlama Örgütü

Tablo 20

Yıllar İtibariyle Bütçe Açıkları

Milyar ₺

	<u>Bütçe Açığı</u>	<u>G.S.M.H. Yüzdesi</u>
1975 yılı açığı	0.1	8.6
1976 " "	0.2	5.8
1977 " "	0.3	7.2
1978 " "	0.3	5.5
1979 " "	0.7	7.8
1980 " "	1.5	8.8
1981 " "	2.0	8.3
1982 " "	2.9	8.3
1983 " "	3.7	7.9
1984 " "	6.8	9.2
1985 " "	12.5	9.9
1986 " "	22.6	11.6
1987 " " (Değişebilir)	20.2	7.0

1987 sonu birikmiş bütçe açığı 73.8

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 21

**T.C. Ziraat Bankasından Sağlanan Kredilerin
(faizler hariç) yıllar itibariyle dökümü**

	Milyar ₺
1975	0.1
1976	0.1
1977	0.1
1978	0.3
1979	0.4
1980	1.4
1981	2.0
1982	3.0
1983	5.3
1984	6.4
1985	8.8
1986	18.0
1987	10.0
	<hr/>
	55.9

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

b) Parasal Gelişmeler

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında imzalanan Ekonomik İşbirliği Protokolünün Para, Kambiyo, Bankacılık Bölümü altında yer alan maddeler peyder pey uygulama alanına konulmaktadır.

26/1987 sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar (Değişiklik) Yasası 1 Haziran 1987, 35/1987 sayılı yeni Merkez Bankası Yasası 26 Haziran 1987 ve 22/1987 sayılı Para ve Kambiyo İşleri (Değişiklik) Yasası ise 1 Kasım 1987 tarihinden itibaren yürürlüğe konmuştur. 22/1987 sayılı yasa ile değişik şekliyle 38/1982 sayılı Para ve Kambiyo İşleri Yasası altında verilen yetkilere dayanılarak Bakanlar Kurulunca yapılan Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğü de 2 Kasım 1987 tarih ve 116 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak aynı gün yürürlüğe girmiştir. Böylece öngörülen yeni düzenlemeler için gerekli alt yapı hazırlanmış bulunmaktadır.

3. Ticaret, Pazarlama ve Ödemeler Dengesi:

a) Ticaret ve Pazarlama

Toptan ve perakente ticaret KKTC ekonomisinde önemli bir yer işgal etmektedir.

Bu sektörden Joğan katma değer cari fiyatlarla 1985'te 24120.6 milyon ₺, 1986'da 34729.4 milyon ₺ ve 1987'de 51468.5 milyon ₺ olarak gerçekleşmiştir. Böylece sektörün GSYİH içindeki payı 1985'te %19.3, 1986'da %18.1 ve 1987'de %18.2 olarak görülmektedir. İstihdam açısından bakıldığında toptan ve perakente ticaret sektöründe çalışanlar 1985'te 4519, 1986'da 4544 ve 1987'de 4651 olarak saptanmıştır. Bu suretle kişi başına Katma Değer 1985'te 5.3 milyon ₺, 1986'da 7.6 milyon ₺ ve 1987'de 11.1 milyon ₺ şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Tablo 22 incelendiğinde 1981 - 1988 yılları itibarıyla dışalımın %41-46 arasındaki bölümünün Türkiye'den ve %54-59 arasındaki bölümünün diğer ülkelere, dışsattımın ise %11-22 arasındaki bölümünün Türkiye'ye ve %78-89 arasındaki bölümünün ise diğer ülkelere yapıldığını görürüz.

Genelde dışalımımızda Türkiye birinci sırayı alırken onu Birleşik Krallık dışındaki Avrupa Ortak Pazar Ülkeleri, Birleşik Krallık ve Uzak Doğu Ülkeleri izlemiş, dışsattımımızda ise en büyük pay Birleşik Krallığa ve daha sonra Türkiye, Orta Doğu İslam Ülkeleri ve diğer Avrupa Ortak pazar Ülkelerine gitmiştir (Tablo 23).

Tarım ürünleri dışsattımımızın %56 ile %78 arasında değişen bir oranını oluştururken %22 ile %43 arasında değişen bir oranı da sanayi ürünlerinden oluşturmuştur. Dışalımda yaklaşık %10 tarımsal ürünlere karşılık %90 sanayi ve mineral ürünleri görülmektedir (Tablo 24 & 25).

Dış ticaret açığımız dolar bazında yılda 166 milyon ABD \$'na yükselmiştir. 1979-1988 döneminde dışsattımın dışalım karşılama oranınının 927 ile %47 arasında değiştiği görülmektedir (Tablo 26).

Dış ticaretimizin gelişmesinde ulaşım ve haberleşme en büyük etkenlerdendir. Politik ve Ekonomik nedenlerle KKTC deniz ve hava limanlarına uluslararası ticarette mevcut koşulların gerektirdiği şekilde düzenli uçak ve gemi seferleri yapılmamaktadır. Dış dünya ile haberleşme imkânlarımız da arzu edilen düzeyde değildir. bütün bunlara karşın çok sayıda yabancı ülke ile ticari ilişkiler tesis edilmiş olup durumun iyileştirilmesi yönünde çalışmalar sürdürülmektedir.

Tablo 22

**K.K.T.C.'nin Türkiye ve Diğer Ülkelerle olan Dış Ticareti
1981 - 1988**

Milyon ABD \$

Yıllar	Dış Alım					Dış Satım				
	Türkiye	%	Diğer Ülkeler	%	Toplam	Türkiye	%	Diğer Ülkeler	%	Toplam
1981	44.2	42.5	59.9	57.5	104.1	7.1	19.3	29.8	80.8	36.9
1982	49.5	41.3	70.4	58.7	119.9	7.3	18.5	32.2	81.5	39.5
1983	65.3	45.0	80.0	55.0	145.3	6.5	16.1	34.2	83.9	40.7
1984	61.5	45.1	74.8	54.9	136.3	8.4	21.6	30.4	78.4	38.8
1985	65.1	45.5	77.9	54.5	143.0	5.4	11.7	40.9	88.3	46.3
1986	70.1	45.8	83.1	54.2	153.2	7.7	14.8	44.3	85.2	52.0
1987	94.3	42.7	126.7	57.3	221.0	7.9	14.3	47.2	85.7	55.1
1988 (Ocak-Nisan) devresi	36.6	45.9	43.2	54.1	79.8	2.2	10.7	18.3	89.3	20.5

Kaynak: Ticaret ve Sanayi Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 23

Ülkeler İtibariyle Dış Ticaret
1985-1988

Milyon ABD \$

Ülkeler	1985				1986				1987				1988 (Ocak-Nisan)			
	Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%	Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%	Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%	Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%
I. Türkiye	65.1	45.5	5.4	11.7	70.1	45.8	7.7	14.8	94.9	42.9	8.4	15.2	36.6	45.9	2.2	10.8
II. Diğer Ülkeler	77.9	54.5	40.9	88.3	83.1	54.2	44.3	85.2	126.1	57.1	46.7	84.8	43.2	54.1	18.3	89.2
1. Birleşik Krallık	27.5	19.2	31.2	67.4	22.7	14.8	32.8	63.1	31.3	14.2	36.7	66.6	10.7	13.4	15.8	77.0
2. Diğer AET ülkeleri	25.4	17.8	3.9	8.4	28.6	18.7	1.9	3.6	40.8	18.5	4.8	8.7	11.0	13.8	1.3	6.3
3. Orta Doğu İslâm Ülkeleri	0.8	0.6	4.5	9.7	1.7	1.1	5.3	10.2	3.3	1.5	3.5	6.4	1.8	2.2	0.0	-
4. Uzak Doğu Ülkeleri	10.7	7.5	-	-	15.8	10.3	-	-	33.8	15.3	-	-	13.5	16.9	0.4	2.0
5. Diğer	13.5	9.4	1.3	2.8	14.3	9.3	4.3	8.3	16.9	7.6	1.7	3.1	6.2	7.8	0.8	3.9
Toplam	143.0	100.0	46.3	100.0	153.2	100.0	52.0	100.0	221.0	100.0	55.1	100.0	79.8	100.0	20.5	100.0

Kaynak: Ticaret ve Sanayi Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 24

**Dış Satımın Yapısı
1984-1987**

Milyon ABD \$

G r u p	1984		1985		1986		1987	
	1984	%	1985	%	1986	%	1987	%
1. Tarım Ürünleri	26.6	68.5	35.9	77.6	36.9	71.0	31.1	56.5
a) Narenciye	19.8	51.0	29.9	64.6	28.5	54.8	22.5	40.8
b) Patates	1.9	4.9	2.6	5.6	3.8	7.3	2.3	4.2
c) Canlı Hayvanlar	2.9	7.5	2.3	5.0	2.3	4.4	1.8	3.3
d) Diğer Tarım Ürünleri	2.0	5.1	1.1	2.4	2.3	4.4	4.5	8.2
2. Sanayi Ürünleri	12.2	31.5	10.3	22.2	14.7	28.3	23.5	42.6
a) İşlenmiş Tarım	3.6	9.3	3.9	8.4	4.9	9.4	6.9	12.5
b) Diğer Sanayi Ürünleri	8.6	22.2	6.4	13.8	9.8	18.9	16.6	30.1
3. Mineraller	-	-	0.1	0.2	0.4	0.7	0.5	0.9
TOPLAM	38.8	100.0	46.3	100.0	52.0	100.0	55.1	100.0

Kaynak : Ticaret ve Sanayi Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 25

**Mal Gruplarına Göre Dış Alım
1985-1988**

Milyon ABD \$

G r u p	1985		1986		1987		1988 (Ocak-Nisan)	
		%		%		%		%
1. Yiyecek ve Canlı Hayvan	16.5	11.5	16.1	10.5	19.7	8.9	7.7	9.6
2. İçkiler ve Tütün	7.0	4.9	7.3	4.8	12.5	5.7	3.1	3.9
3. Yakıttan gayrı yanmayan hammadde	3.0	2.1	3.3	2.1	3.5	1.6	1.4	1.8
4. Mineral yakıtlar, yağlayıcı madde ve ilgili olanlar	19.9	13.9	11.3	7.4	18.2	8.2	7.2	9.0
5. Hayvan ve Sebze yağları	2.0	1.4	1.0	0.6	1.4	0.6	0.8	1.0
6. Kimyevi Maddeler	13.3	9.3	13.2	8.6	15.7	7.1	4.4	5.5
7. Hammaddesine göre tasnif edilenler	37.3	26.1	49.3	32.2	64.8	29.3	27.1	34.0
8. Makine ve Nakliye Araçları	32.7	22.9	37.8	24.7	65.6	29.7	20.4	25.6
9. Çeşitli Mamuller	11.3	7.9	13.9	9.1	19.6	8.9	7.7	9.6
TOPLAM	143.0	100.0	153.2	100.0	221.0	100.0	79.8	100.0

Kaynak: Ticaret ve Sanayi Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 26

Dış Ticaret
1979-1988

Milyon ABD \$

Yıllar	Dış Alım	Dış Satım	Açık	Dışsatımın Dışalımı Karşılama Oranı
1979	90.8	35.8	55.0	%39.4
1980	94.4	44.5	49.9	%47.1
1981	104.1	36.9	67.2	%35.4
1982	119.9	39.5	80.4	%32.9
1983	145.3	41.0	104.3	%28.2
1984	135.6	38.4	97.2	%28.3
1985	141.7	45.8	95.9	%32.3
1986	153.2	52.0	101.2	%33.9
1987	221.0	55.1	165.9	%24.9
1988 (Ocak-Nisan)	79.8	20.4	59.4	%25.6

(b) Ödemeler Dengesi

1985 yılında 96.7 milyon ABD \$ olan ticaret açığı 1987 yılında 165.9 milyon ABD \$'na yükselmiştir.

Genelde dış satımlarımız dış alımlarımızın yaklaşık olarak üçte birini karşılayabilmektedir. 1979-1988 dönemi dış ticaretini gösteren Tablo 25 incelendiğinde en iyi performans, ihracatın, ithalatın %47.1'ini karşıladığı 1980 yılında, en kötü performans ise ihracatın sadece %24.9'unu karşılayabildiği 1987 yılında olduğu görülür.

Görünmeyen işlemlerde, turizmin katkısı 1985'de 47.3 milyon ABD \$'dan 1987'de 103.5 milyon ABD dolarına yükselmiş ve diğer görünmeyenlerin de olumlu katkısıyla Cari İşlemler dengesindeki açık 1985'te 22.7 milyon ABD \$'ından 1987'de 20.7 milyon ABD \$'ına düşmüştür. 1987 yılında K.K.T.C.'ye gelen turist sayısı 184337 olup en yüksek düzeydedir. Bunun %80.3'ü Türkiye %19.7'si ise diğer ülke turistlerinden oluşmaktadır.

Diğer Görünmeyen İşlemler kalemi yurt dışından gelen havaleler, Türk Barış Gücünün Kuzey Kıbrıs'taki harcamaları ve Birleşmiş Milletler Barış Gücü ve İngiliz Üs Bölgesinde çalışanların kazançlarından, sivil uçak kiralaması için yapılan ödemeler, yabancı ülkelerde okuyan öğrencilerin masrafları, yabancı ülkelerde tedavi olanların harcamaları ve hükümet görevlileri ile dış temsilciliklerin harcamaları çıktıktan sonra kalan miktarı göstermektedir.

Tablo 27

Ödemeler Dengesi

Milyon ABD \$

	1985	1986	1987	Değişme %	
				1985-86	1986-87
I. Cari İşlemler					
A. Dış Ticaret					
1. Dışsatım	46.3	52.0	55.1	12.3	6.0
2. Dışalım	143.0	153.2	221.0	7.1	44.2
Dış Ticaret Dengesi	-96.7	-101.2	-165.9	4.7	63.9
B. Görünmeyen İşlemler					
1. Turizm (net)	47.3	52.0	103.5	9.9	99.0
2. Diğer Görünmeyenler (net)	26.7	27.6	41.7	3.4	51.1
Görünmeyen İşlemler Dengesi	74.0	79.6	145.2	7.6	82.4
Cari İşlemler Dengesi	-22.7	-21.6	-20.7	-4.8	-4.2
II. Sermaye Hareketleri					
1. T.C. Yardım ve Kredileri	36.4	28.4	35.5	-22.0	25.0
2. Diğer Dış Yardımlar	4.9	6.5	8.3	13.3	27.7
3. Bedelsiz Dışalım	37.4	37.2	63.9	-0.5	71.8
4. Kısa Vadeli Diğer Sermaye Hareketleri	-43.0	-37.2	-63.9	-13.5	71.8
Sermaye Hareketleri Dengesi	35.7	34.9	43.8	-2.2	25.5
Genel Denge	13.0	13.3	23.1	2.3	73.7
III. Rezerve Hareketleri (-Artış +Azalış)	-11.6	-4.1	-26.2	-64.7	639.0
IV. Net Hata ve Noksan	-1.4	-9.3	3.1	564.3	1240.0

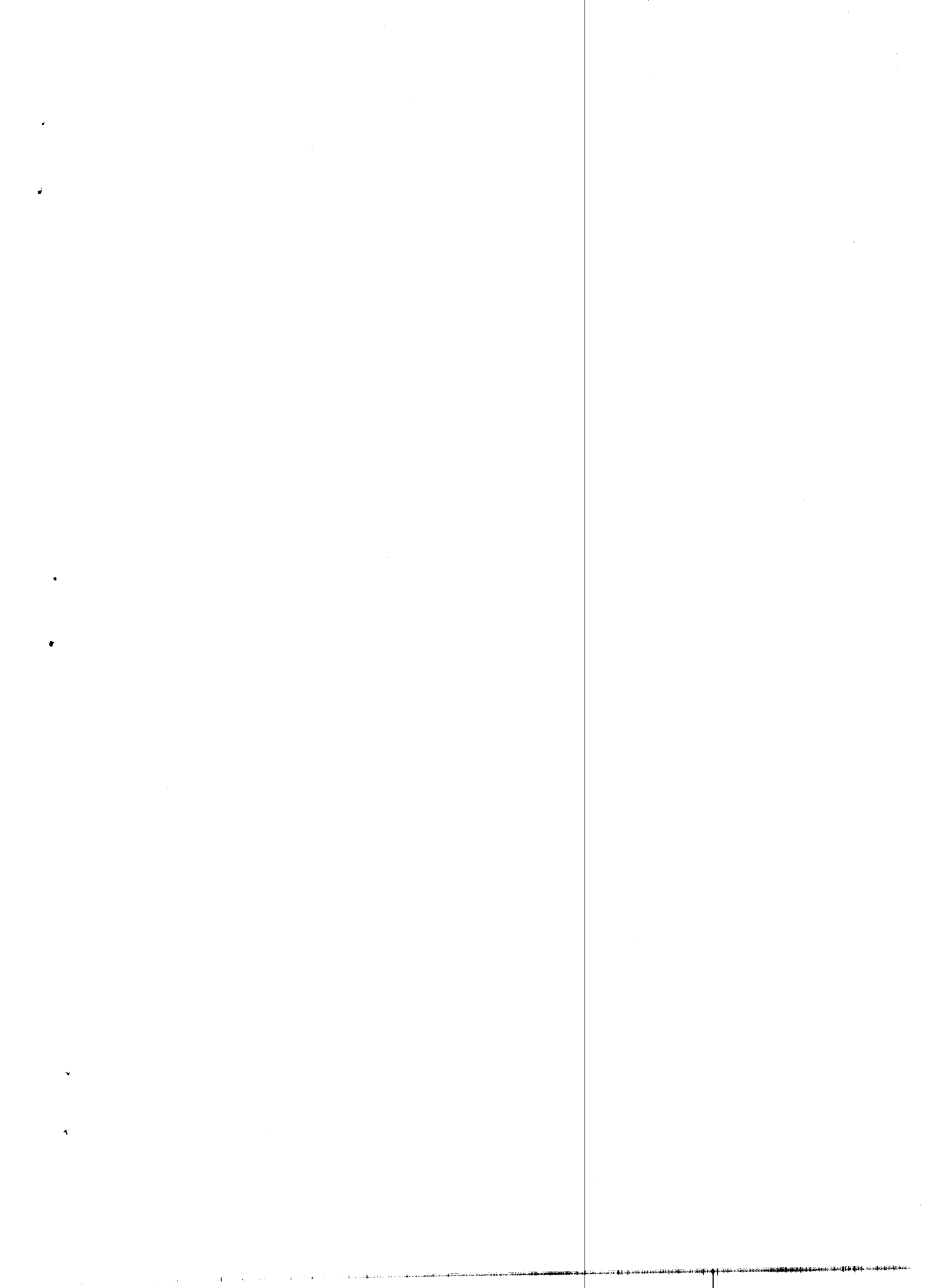
Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 28

**Türkiye ve Diğer Ülkelerden Gelen Turistler
1987-1988**

Yıllar	T.C.den Turist	% Payı	Diğer Ülkelerden Turist	% Payı	Toplam
1978	104738	92.8	8172	7.2	112910
1979	95115	87.7	13286	12.3	108401
1980	69808	82.6	14703	17.4	84511
1981	62660	80.2	15474	19.8	78134
1982	65018	74.2	20611	25.8	87629
1983	78467	79.3	20467	20.7	98934
1984	93413	82.4	19905	17.6	113318
1985	103791	83.0	21284	17.0	125075
1986	107064	80.0	26766	20.0	133830
1987	147965	80.3	36372	19.7	184337
1988 (5 ay yaklaşık)	69019	82.2	14960	17.8	83979
Ocak	15088		1473		16561
Şubat	12986		1949		14935
Mart	12859		3891		16750
Nisan	13416		3075		16491
Mayıs	14670		4572		19242

Kaynak: Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

III. Bölüm

MERKEZ BANKASININ ÜÇ AYLIK HESAPLARI

Tablo 29

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI'NIN
31.3.1988 TARİHLİ BİLANÇOSU

Milyon ₺

AKTİF	1988 Mart	1987 Aralık	PASİF	1988 Mart	1987 Aralık
Döner Değerler (1)	80.480.5	60.203.5	Hazine Cari Hesabı (5)	37.699.3	31.462.0
Krediler (2)	13.222.5	12.943.6	Mevduat (6)	18.865.4	19.469.5
Bina ve Teçhizat (3)	80.0	60.8	Mevduat Munzam Kar.(7)	27.111.5	15.791.4
Diğer Aktifler (4)	2.694.7	907.5	Fonlar (8)	1.728.6	927.1
			Diğer Pasifler (9)	2.594.5	147.3
			Öz Kaynaklar (10)	8.478.4	6.318.1
	96.477.7	74.115.4		96.477.7	74.115.4

Tablo 30

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI'NIN
1.1.1988-31.3.1988 DÖNEMİ KAR VE ZARAR HESABI

Milyon ₺

GİDER	1988		1987		
	1.1.88-31.3.88	1.1.87-31.12.87	GELİR	1988	1987
				1.1.88-31.3.88	1.1.87-31.12.88
Personel Giderleri (11)	82.1	289.0	Alınan Faizler (14)	3.175.9	5.709.4
İdari Giderler (12)	135.4	715.2	Alınan Komisyonlar (15)	83.9	308.0
Verilen Faizler (13)	996.5	1.846.8	Kambiyo İşleri Gelirleri	49.5	124.3
Verilen Komisyonlar	34.5	70.0	Sair Gelirler	1.9	20.7
Amortismanlar	2.9	9.3			
Kasadaki ₺ ve Efektifler Sigortası	-	500.0			
Sair Giderler	6.3	23.6			
Kâr	2.053.5	2.708.5			
	3.311.2	6.162.4		3.311.2	6.162.4

HESAPLAR HAKKINDA AÇIKLAMALAR

	Milyon ₺	
	1988 <u>Mart</u>	1987 <u>Aralık</u>
(1) DÖNER DEĞERLER		
Kasa	525.5	4.315.6
Yoldaki Paralar	1.327.0	-
Altın Kasası	2.4	2.4
Efektif Deposu	7.570.2	4.907.7
(Dolar karşılıkları 31.12.87'de 4.819.276 31.3.88'de 5.866.368 ABD Dolarıdır)		
Hariçteki Bankalar (₺)	10.358.0	5.372.0
Hariçteki Bankalar (Yabancı Para)	60.697.4	45.605.8
(Dolar karşılıkları 31.12.87'de 44.784.017 31.3.88'de 47.028.851 ABD Dolarıdır)		
	<u>80.480.5</u>	<u>60.203.5</u>
(2) KREDİLER		
Hazineye Kısa Vadeli Avans	3.500.0	3.500.0
Hazine Kef. Haiz Bonolar Üzerine Avans	7.766.0	7.854.6
İhracat Senetleri Üzerine Avans	116.4	198.1
Küçük Sanat Erbabı Senetleri Üzerine Avans	720.2	641.4
Ticaret Senetleri Üzerine Avans	210.0	190.0
Sanayi Senetleri Üzerine Avans	229.0	279.2
Tarım Senetleri Üzerine Avans	280.9	280.3
Kooperatif Senetleri Üzerine Avans	400.0	-
	<u>13.222.5</u>	<u>12.943.6</u>
(3) BİNA VE TECHİZAT		
Teçhizat	80.9	61.7
Eksi: Amortisman	19.2	19.2
	61.7	42.5
Bina	20.8	20.8
Eksi: Amortisman	2.5	2.5
	18.3	18.3
	<u>80.0</u>	<u>60.8</u>
(4) DİĞER AKTİFLER		
Muvakkat Borçlular	2.682.8	897.5
İlk Tesis Giderleri	9.7	9.5
Eksi: Amortisman	7.2	7.2
	2.5	2.3
Kırtasiye ve Matbua Deposu	9.4	7.7
	<u>2.694.7</u>	<u>907.5</u>

	<u>1988</u> <u>Mart</u>	<u>1987</u> <u>Aralık</u>
(5) HAZİNE CARİ HESABI		
Bu kalem Hazine cari hesabı başlığı altında yer alan hesapların bakiyesini göstermektedir. Maliye Bakanlığının 8.4.87 tarih ve 36/79-54/87 sayılı kararı ile Döviz İstikrar ve Fiyat İstikrar fonları hesapları Hazine Cari Hesabı bünyesine alınmıştır. 31.3.1988 tarihi itibarıyla Döviz İstikrar Fonunda 50.706.542.823.-TL Fiyat İstikrar Fonunda is 8.126.057.838.-TL mevcuttur.		
(6) MEVDUATLAR		
Türk parası	6.365.0	10.885.2
Yabancı Parası	<u>12.500.4</u>	<u>8.584.3</u>
	<u>18.865.4</u>	<u>19.469.5</u>
(7) MEVDUAT MUNZAM KARŞILIKLARI		
Bankalararası mevduat hariç, tüm Bankaların TL mevduatlarının %15'i ile Döviz tevdiat ve mevduatlarının %20'sinin Merkez Bankasına yatırılacağı hakkında 35/1987 sayılı Yasanın 24. maddesi uyarınca yatırılan miktarları gösterir.		
	<u>27.111.5</u>	<u>15.791.4</u>
(8) FONLAR		
Faiz Farkı Fonu	931.7	803.6
Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu	200.0	-
Turizm Geliştirme Tanıtma Fonu	<u>596.9</u>	<u>123.5</u>
	<u>1.728.6</u>	<u>927.1</u>
(9) DİĞER PASİFLER		
Muvakkat Alacaklılar TL ve Kby. ile Alacaklı Transitar Hesabını gösterir.		
(10) ÖZ KAYNAKLAR		
Sermaye		2.000.0
İhtiyatlar		3.543.2
Karşılıklar		<u>775.0</u>
	6.318.2	6.318.2
1.1.88-31.3.88 devresi kârı	2.053.5	
Karşılıklar	<u>106.7</u>	
	<u>8.478.4</u>	

1988 1987
1.1.88-31.3.88 1.1.87-31.12.87

(11) PERSONEL GİDERLERİ

Yönetim Kurulu Maaşları

7.7

30.4

Personel -

Maaşlar (Asli maaş + Mem. Öd. + H.P.)

63.5

163.4

10.9

95.4

Diğer

74.4

258.6

82.1

289.0

(12) İDARİ GİDERLER

Sigorta

101.1

641.2

Kıymet Yollama Giderleri

26.7

50.0

Kırtasiye, Matbua

2.5

12.2

Telex, telefon

1.4

4.1

Diğer

3.7

7.7

135.4

715.2

(13) VERİLEN FAİZLER

Banka mevduatları

344.3

663.9

Mevduat Munzam Karşılıkları

481.5

883.9

Döviz Hesapları

170.7

299.0

996.5

1.846.8

(14) ALINAN FAİZLER

Dış Muhabirler

2.288.2

3.705.5

Yerel faizler

887.7

2.003.9

3.175.9

5.709.4

(15) ALINAN KOMİSYONLAR

Yabancı Para

48.6

186.6

Türk Lirası

35.3

121.4

83.9

308.0

IV. BÖLÜM

BANKACILIK İSTATİSTİKLERİ

BANKACILIK İSTATİSTİKLERİ

Müteakip sayfalardaki tablolar aşağıda listesi verilen bankaların verilerinden derlenmiştir.

K.K.T.C. Merkez Bankası

T.C. Ziraat Bankası

Türk Bankası Ltd.

Türkiye İş Bankası A.Ş.

K.T. Kooperatif Merkez Bankası Ltd.

K. Kredi Bankası Ltd.

Türkiye Halk Bankası A.Ş.

K. Vakıflar Bankası Ltd.

K. Ticaret Bankası Ltd.

K. Endüstri Bankası Ltd.

K. Faisal İslâm Bankası Ltd.

Asbank Ltd. (Haziran 1986 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır.)

Tablo 31

BANKALARIN AKTİF ÖZETLERİ

Tarih	Kasa	Merkez Bankası Bakiyesi	Dahili Bankalar Bakiyesi	Harici Bankalar Bakiyesi	Yatırımlar	İskonto Senetleri	Avans ve Krediler	Milyon ₺	
								Diğer Aktifler	Aktifler Toplamı
<u>1984</u>									
Aralık	1.032.2	4.462.5	3.469.5	15.631.9	85.8	736.1	36.305.9	24.955.9	86.679.8
<u>1985</u>									
Aralık	1.539.8	5.275.5	4.776.4	19.730.8	90.3	2.122.2	56.884.3	24.587.5	115.006.8
<u>1986</u>									
Mart	1.884.4	7.550.6	1.169.8	26.316.2					
Haziran	2.092.5	9.343.8	2.879.7	27.815.5	105.4	2.899.3	65.336.7	15.907.4	121.169.8
Eylül	2.686.8	11.054.8	2.203.5	29.642.8	121.0	3.380.1	68.479.0	31.656.1	145.767.7
Aralık	2.377.5	13.994.7	2.735.2	35.944.5	187.6	3.360.6	71.942.2	37.805.8	158.884.1
<u>1987</u>									
Mart					193.4	4.217.3	41.903.0	28.655.1	130.020.7
Haziran	3.656.6	15.434.1	2.715.4	42.555.3					
Eylül	3.897.3	18.115.8	2.938.9	55.573.1	207.4	3.942.0	31.565.9	37.699.3	137.776.0
Aralık	5.365.5	22.565.3	3.907.5	60.512.6	206.3	3.159.9	33.543.2	47.926.8	165.361.3
<u>1988</u>									
Ocak	4.968.5	31.081.1	4.587.3	67.468.6	528.7	2.898.7	36.713.9	61.271.5	193.763.7
Şubat					881.2	3.821.8	48.909.6	57.978.5	219.696.6
Mart	4.019.2	28.633.0	2.330.0	72.317.1					
Nisan	4.553.7	36.071.5	2.924.8	71.582.3	928.7	4.610.1	51.042.7	66.670.7	230.551.5
Mayıs	4.682.3	40.962.7	2.866.3	66.141.4	918.0	3.655.3	52.672.0	75.063.3	247.440.9
	4.315.9	38.404.1	2.062.1	68.951.1	927.5	3.472.4	51.899.7	82.303.3	253.255.6
	5.518.5	45.947.1	2.612.1	73.588.4	636.3	3.916.6	53.433.5	85.726.8	257.446.4
					637.7	3.684.0	55.173.1	88.308.0	275.478.9

Not: (1) Yukarıdaki tabloya K.K.T.C. Merkez Bankası rakamları dahil edilmemiştir.
(2) K.K.T.C.'ye T.C. Ziraat Bankası'nın dış kaynak niteliğinde ve Kamu Kredisi şeklinde sağlanan toplam kredi miktarı, yerel banka plasmanlarının daha iyi değerlendirilmesine olanak sağlamak amacıyla, Aralık 1986'dan itibaren bu liste amaçları için T.C. Ziraat Bankası Bilançosundan ihraç edilmiştir.

8 Tablo 32

BANKALARIN PASİF ÖZETLERİ

Milyon ₺

Tarih	Sermaye ve İhtiyatlar	İlk Talep	Küçük Tasarruf	Vadeli Mevduat	Merkez Bankasına Borçlar	Dahili Bankalar Alacak Bakiyesi	Ödenecek Senetler	Diğer Pasifler	Pasifler Toplamı
<u>1984</u>									
Aralık	5.515.6	7.975.3	3.426.1	9.550.3	6.3	3.088.4	110.9	57.006.9	86.679.8
<u>1985</u>									
Aralık	8.289.7	9.269.7	2.160.4	16.251.9	251.7	1.018.5	93.1	77.671.8	115.006.8
		<u>M E V D U A T</u>							
<u>1986</u>									
Mart	7.946.7		38.208.6		851.6	825.5	41.1	73.296.8	121.169.8
Haziran	8.417.6		46.006.7		1.012.8	2.436.4	132.7	87.761.5	145.767.7
Eylül	8.550.1		50.408.2		1.012.9	1.667.0	737.8	96.508.1	158.884.1
Aralık	10.950.8		65.280.7		1.116.1	2.231.3	32.9	50.408.9	130.020.7
<u>1987</u>									
Mart	12.707.6		77.206.7		1.450.9	1.584.6	314.1	44.512.1	137.776.0
Haziran	12.830.3		97.355.2		1.432.8	2.828.8	436.5	50.477.7	165.361.3
Eylül	14.187.0		118.776.2		1.008.6	3.640.0	375.3	55.776.6	193.763.7
Aralık	17.745.3		139.438.5		1.265.4	3.687.2	807.4	56.752.8	219.696.6
<u>1988</u>									
Ocak	19.735.7		142.234.4		1.638.1	2.368.5	262.3	64.312.5	230.551.5
Şubat	21.762.5		152.226.7		1.954.0	2.178.0	254.2	69.065.5	247.440.9
Mart	24.381.4		152.560.7		1.840.7	2.080.5	71.1	72.321.2	253.255.6
Nisan	24.497.0		160.259.9		1.982.0	1.847.5	843.0	68.017.0	257.446.4
Mayıs	24.163.9		169.924.3		2.028.0	3.092.2	1.080.0	75.180.5	275.468.9

Not: (1) Yukarıdaki tabloya K.K.T.C. Merkez Bankası rakamları dahil edilmemiştir.
(2) K.K.T.C.'ye T.C. Ziraat Bankası'nın dış kaynak niteliğinde ve Kamu Kredisi şeklinde sağlanan toplam kredi miktarı yerel banka plasmanlarının daha iyi değerlendirilmesine olanak sağlamak amacıyla, Aralık 1986'dan itibaren bu liste amaçları için T.C. Ziraat Bankası Bilançosundan ihraç edilmiştir.

Tablo 33

İSKONTO SENETLERİ VE BANKALAR PLASMANLARININ SEKTÖREL DAĞILIMI

Tarih	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Tarım	Taşocak-cılığı	İmalât Sanayii	Yük Taşıma-cılığı	Yurt içi ve Yurt dışı Ticaret	Bina ve İnşaat	Turizm	Şahsi ve Mesleki Borçlar	Milyon ₺	
										İskonto Senet-leri	Toplam
1984											
Aralık	26.169.1	3.434.9	4.5	470.7	137.9	4.285.7	660.6	95.7	2.047.6	617.3	37.924.0
1985											
Aralık	46.761.2	5.274.2	2.5	801.4	172.6	6.258.0	676.4	122.7	3.448.7	1.882.9	65.400.6
1986											
Mart	53.239.2	5.758.5	35.4	1.569.5	114.1	7.440.6	693.9	108.5	3.362.3	2.899.3	75.221.2
Haziran	52.700.5	5.565.6	37.2	1.571.4	191.8	10.018.4	824.8	126.6	3.524.1	3.380.0	77.940.4
Eylül	55.801.8	4.693.2	37.4	1.757.1	235.7	12.194.8	890.1	157.9	3.555.6	3.360.6	82.684.2
Aralık	11.107.4	6.670.5	36.4	1.971.1	250.6	14.516.3	1.011.5	158.4	4.032.2	4.217.3	43.998.7
1987											
Mart	9.226.4	8.000.7	2.8	2.167.6	503.5	16.051.5	1.273.7	310.5	4.775.0	3.942.0	46.233.8
Haziran	8.215.3	7.169.6	0.0	1.450.6	443.5	18.254.9	1.562.9	449.5	5.710.7	3.159.9	46.416.9
Eylül	9.574.8	5.056.8	0.0	1.925.0	324.5	22.447.6	1.754.8	522.8	6.175.9	2.898.7	50.680.9
Aralık	11.354.6	9.306.8	0.0	2.601.1	274.1	27.984.1	2.103.2	589.2	7.951.5	3.821.8	65.986.4
1988											
Ocak	11.067.5	10.555.4	0.0	2.619.2	449.1	28.381.6	2.469.1	682.3	7.786.4	4.610.1	68.620.7
Şubat	11.033.3	10.994.1	0.0	2.752.9	403.5	29.484.6	2.414.9	597.1	7.521.7	3.655.3	68.857.4
Mart	11.266.0	10.682.2	0.0	2.601.8	377.0	28.851.8	2.153.4	596.2	8.086.8	3.472.4	68.087.6
Nisan	11.319.0	10.891.1	0.0	2.272.3	318.9	30.085.6	2.094.1	612.6	8.388.6	3.916.6	69.898.8
Mayıs	11.014.0	11.143.7	0.0	2.299.6	324.0	30.089.1	2.215.2	690.0	7.281.7	3.684.0	68.741.3

Not: K.K.T.C.'ye T.C. Ziraat Bankası'na dış kaynak niteliğinde ve Kamu Kredisi şeklinde sağlanan toplam kredi miktarı, yerel banka plasmanlarının daha iyi değerlendirilmesine olanak sağlamak amacıyla, Aralık 1986'dan itibaren bu liste amaçları için T.C. Ziraat Bankası Bilânçosundan ihraç edilmiştir.

İSKONTO SENETLERİ VE BANKALAR PLASMANLARININ SEKTÖREL YÜZDE (%) DAĞILIMI

Milyon ₺

Tarih	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Tarım	Taşocakçılığı	İmalât Sanayii	Yük Taşımacılığı	Yurt içi ve Yurt dışı Ticaret	Bina ve İnşaat	Turizm	Şahsi ve Mesleki Borçlar	İskonto Senetleri	Toplam
1984											
Aralık	69.00	9.06	0.01	1.24	0.37	11.30	1.74	0.25	5.40	1.60	100.0
1985											
Aralık	71.50	8.07	0.00	1.23	0.26	9.57	1.03	0.19	5.27	2.88	100.0
1986											
Mart	70.78	7.66	0.05	2.09	0.15	9.89	0.92	0.15	4.47	3.84	100.0
Haziran	67.62	7.14	0.05	2.01	0.24	12.86	1.06	0.16	4.52	4.34	100.0
Eylül	67.49	5.68	0.05	2.12	0.28	14.75	1.08	0.19	4.30	4.06	100.0
Aralık	25.25	15.16	0.08	4.48	0.57	32.99	2.30	0.42	9.16	9.59	100.0
1987											
Mart	19.96	17.30	0.01	4.69	1.09	34.72	2.75	0.67	10.28	8.53	100.0
Haziran	17.70	15.45	0.00	3.12	0.95	39.33	3.37	0.97	12.30	6.81	100.0
Eylül	18.89	9.98	0.00	3.80	0.64	44.29	3.46	1.03	12.19	5.72	100.0
Aralık	17.21	14.10	0.00	3.94	0.42	42.41	3.19	0.89	12.05	5.79	100.0
1988											
Ocak	16.13	15.38	0.00	3.82	0.65	41.36	3.60	0.99	11.35	6.72	100.0
Şubat	16.02	15.97	0.00	4.00	0.58	42.82	3.51	0.87	10.92	5.31	100.0
Mart	16.55	15.69	0.00	3.82	0.55	42.37	3.16	0.88	11.88	5.10	100.0
Nisan	16.19	15.58	0.00	3.25	0.46	43.04	3.00	0.88	12.00	5.60	100.0
Mayıs	16.02	16.21	0.00	3.35	0.47	43.77	3.22	1.01	10.59	5.36	100.0

Not: K.K.T.C.'ye T.C. Ziraat Bankası'na dış kaynak niteliğinde ve Kamu Kredisi şeklinde sağlanan toplam kredi miktarı, yerel banka plasmanlarının daha iyi değerlendirilmesine olanak sağlamak amacıyla, Aralık 1986'dan itibaren bu liste amaçları için T.C. Ziraat Bankası Bilânçosundan ihraç edilmiştir.

Tablo 35

BANKALAR TÜRK PARASI MEVDUATLARININ VADELERİNE GÖRE ANALİZİ

Tarih	Vadesiz Mevduat	İhbarlı Mevduat	Vadeli Mevduat				Toplam Mevduat
			1 ay vadeli mevduat	3 ay vadeli mevduat	6 ay vadeli mevduat	1 yıl vadeli mevduat	
<u>1984</u>							
Aralık	16.774.5	168.7				9.505.6	26.448.8
<u>1985</u>							
Aralık	24.666.3	9.2				16.242.7	40.918.2
<u>1986</u>							
Mart	28.084.7	-	1.729.7		752.8	15.085.5	45.652.7
Haziran	33.911.6	-	2.604.5		1.190.9	15.604.1	53.311.1
Eylül	31.975.9	-	2.695.4		1.154.7	17.921.5	53.747.5
Aralık	37.135.5	-	2.430.2		1.270.1	21.835.5	62.671.3
<u>1987</u>							
Mart	42.612.0	813.8	3.657.1		2.009.6	27.653.2	76.745.7
Haziran	44.667.3	1.357.4	5.304.4		4.037.8	33.479.1	88.846.0
Eylül	45.883.2	2.058.8	5.531.7		4.584.9	39.689.9	97.775.5
Aralık	55.372.9	1.895.3	6.687.6		3.464.0	44.030.3	111.450.1
<u>1988</u>							
Ocak	55.886.9	2.022.9	6.785.6		3.847.3	44.956.6	113.499.3
Şubat	57.429.3	2.293.4	6.930.5		3.802.4	46.134.0	116.589.6
Mart	60.616.3	303.7	9.418.7		3.980.2	49.292.0	123.610.9
Nisan	61.161.7	107.6	10.255.8		4.826.6	51.850.2	128.201.9
Mayıs	66.234.0	95.1	11.711.3		5.080.4	53.489.2	136.610.0

Tablo 36

BANKALAR TÜRK PARASI MEVDUATLARININ NİTELİĞİNE GÖRE ANALİZİ

Tarih	Resmi Mevduat	Ticari Mevduat	Tasarruf Mevduatı	Toplam Mevduat
<u>1984</u>				26.448.8
Aralık	12.202.6	1.866.7	12.379.5	
<u>1985</u>				40.918.2
Aralık	21.815.4	3.023.6	16.079.2	
<u>1986</u>				45.652.7
Mart	25.460.1	3.240.7	16.951.9	53.311.1
Haziran	29.029.2	4.321.6	19.960.3	53.747.5
Eylül	28.136.4	4.199.3	21.411.8	62.671.3
Aralık	27.565.7	8.169.3	26.936.3	
<u>1987</u>				76.745.7
Mart	37.872.7	5.074.4	33.798.6	88.846.0
Haziran	37.623.5	7.067.9	44.154.6	97.775.5
Eylül	38.262.6	8.337.6	51.175.3	111.450.1
Aralık	49.057.3	9.812.0	52.580.8	
<u>1988</u>				113.499.3
Ocak	49.760.6	9.931.6	53.807.1	116.589.6
Şubat	50.561.0	10.400.0	55.628.6	123.610.9
Mart	53.818.0	10.694.8	59.098.1	128.201.9
Nisan	53.817.1	11.204.5	63.180.3	136.610.0
Mayıs	57.097.1	12.810.6	66.702.3	

V. Bölüm

TABLULARIN LİSTESİ

Tabloların Listesi

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1 Avans ve Reeskont İşlemleri	4
" 2 Avans ve Reeskont Borç Bakiyeleri	5
" 3 Devletin Kur Hesabında Tutulan Dövizin ABD Doları Karşılığı Olarak Dökümü	10
" 4 Bankaların Bankalar Kurundan Tuttuğu Dövizin ABD Doları Karşılığı Olarak Dökümü	12
" 5 Döviz Rezervlerinin Artış Hızı	14
" 6 Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat Hesaplarının Cins ve Vadelerine Göre Dökümü	15
" 7 Türk Lirası Mevduatın Artış Hızı	17
" 8 K.K.T.C. Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Nezdinde Resmî Mevduat	18
" 9 Türk Lirası Mevduat Artış Hızı ile Toplam Plasman Artış Hızının Karşılaştırması	20
" 10 İskonto Senetleri ve Banka Plasmanlarının Dökümü ve Geçmiş Dönemle karşılaştırması	21
" 11 GSMH'nin Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızları (cari üretici fiyatlarıyla)	25
" 12 GSMH'nin Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızları (sabit üretici fiyatlarıyla)	26
" 13 1988 GSYİH ön tahmini	27
" 14 Kaynaklar-Harcamalar Dengesi	29
" 15 İstihdamın Sektörel Dağılımı ve Nüfus	31
" 16 Hayat Pahalılığı	33
" 17 Hayat Pahalılığının Mal ve Hizmet Gruplarına Göre Dağılımı	34
" 18 GSMH ile Karşılaştırmalı Bütçe Analizi	36
" 19 Karşılaştırmalı Bütçe Özeti	37
" 20 Yıllar İtibariyle Bütçe Açıkları	38
" 21 T.C. Ziraat Bankasından Sağlanan Kredilerin (faizler hariç) yıllar itibariyle Dökümü	39
" 22 K.K.T.C.'nin Türkiye ve Diğer Ülkelerle Olan Dış Ticareti	42
" 23 Ülkeler İtibariyle Dış Ticaret	43
" 24 Dış Satımın Yapısı	44
" 25 Mal Gruplarına Göre Dış Alım	45
" 26 Dış Ticaret	46
" 27 Ödemeler Dengesi	48
" 28 Türkiye ve Diğer Ülkelerden Gelen Turistler	49

		<u>Sayfa</u>	
Tablo	29	K.K.T.C. Merkez Bankası'nın Bilânçosu	52
"	30	K.K.T.C. Merkez Bankası'nın Kâr ve Zarar Hesabı	53
"	31	Bankaların Aktif Özetleri	59
"	32	Bankaların Pasif Özetleri	60
"	33	İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının Sektörel Dağılımı	61
"	34	İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının Sektörel Yüzde (%) Dağılımı	62
"	35	Bankalar Türk Parası Mevduatlarının Vadelerine Göre Analizi	63
"	36	Bankalar Türk Parası Mevduatlarının Niteliğine Göre Analizi	64

